

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave
Ministry of Local Government Administration

***RAPORTI I PROGRESIT MBI IMPLEMENTIMIN E DECENTRALIZIMIT
NË REPUBLIKËN E KOSOVËS***

Prishtinë, Gusht 2012

Parathënie

Pjesëmarrja e qytetarëve në vendimmarrje është element thelbësor i demokracisë. Një nga mjetet më efektive për të rritur pjesëmarrjen dhe përfshirjen e qytetarëve në qeverisje, si dhe për të përmirësuar stabilitetin dhe sigurinë e komuniteteve, është decentralizimi. Ndërsa, në periudhën e ish-Jugosllavisë, cilësia e shërbimeve në nivel vendor u përkeqësua, duke rezultuar në një presion të vazhdueshëm, pas vitit 1999 koncepti i decentralizimit u shfaq si një dëshirë, dhe objektiv i institucioneve të reja të vendit. Më vonë decentralizimi u shpall si një parim kyç i Pakos së Ahtisarit. U deshën thuajse një dekadë që procesi i decentralizimit të hyjë në shpejtësinë e duhur, për të vendosur kornizën e nevojshme për avancimin e këtij procesi të rëndësishëm për qytetarin.

Decentralizimi është një proces që kërkon një përpjekje të qëndrueshme dhe të organizuar nga institucionet e përfshira në nivele lokale dhe qendrore. Ky proces gjithashtu përfshinë një rregullim të ri të vazhdueshëm, të marrëdhënieve midis akterëve të ndryshëm, nëpërmjet dialogut të përhershëm dhe negociatave, të cilat nuk mund të arrihen pa vullnetin e të gjitha palëve.

Autoritetet qendrore, si krijuesit e politikave dhe rregullatorët e procesit të decentralizimit kanë ndërmarr hapa të rëndësishëm për përmirësimin e legjislacionit dhe strategjive me qëllim të gjetjes së modaliteteve më të mira për përmirësimin e procesit. Një rol të rëndësishëm po ashtu ka luajtur bashkësia ndërkombëtare dhe organizatat donatore që kanë mbështetur procesin e decentralizimit në forma të ndryshme. Sigurisht, autoritetet vendore janë bartësit kryesor të procesit dhe mund t'i përgjigjen më mirë nevojave të qytetarëve dhe përmirësojnë cilësinë e shërbimeve që i ofrohen qytetarëve.

Në këtë kuptim, ne besojmë se Raporti i implementimit të Decentralizimit në Kosovë ofron një mundësi unike për të motivuar të gjithë akterët e këtij procesi, për të avancuar rolin e tyre në proces dhe për tu ri-fokusuar në rritjen e demokracisë dhe qeverisjes së mirë në të gjithë vendin. Duke pasur parasysh që Kosova është në fazën përmbyllëse të mbikëqyrjes së pavarësisë, procesi i decentralizimit hyn në një fazë tjetër të rëndësishme të implementimit dhe sigurisht ky do të jetë vendimtar, në veçanti duke pasur parasysh periudhën e ardhshme për integrimin e vendit në strukturat evropiane. Raporti paraqet të arriturat e vazhdueshme në mozaikun e këtij procesi, por gjithashtu vë në pah sfidat dhe vështirësitë në drejtim të avancimit të demokracisë dhe qeverisjes së mirë në vend.

Singerisht!

Z. Slobodan Petrovic, Zëvendës Kryeministër dhe Ministër i Administrimit të Pushtetit Lokal

Falënderim

Ky raport është rezultat i një analizë të hapave të bërë në këtë fushë dhe që është realizuar nga anëtarët e Departamentit për Hulumtim dhe Reforme të Pushtetit Lokal dhe akterëve tjerë në kuadër të MAPL. Raporti përmban të dhënat të nxjerra nga dokumentet strategjike, legjislativimi primar dhe sekondar, analizat dhe anketat e ndryshme të realizuara në teren, si dhe informata dhe intervista të drejtpërdrejta me zyrtarët e qeverisë qendrore dhe lokale.

MAPL dhe hartuesit e raportit shprehin falënderimet e sinqerta për të gjithë ata që kanë dhënë kontributin e tyre të vlefshëm në kompletimin e raportit.

Përmbajtja

Lista e shkurtesave.....	6
Hyrje.....	7
Përmbledhje Ekzekutive	9
1. Dokumentet strategjike për procesin e decentralizimit	10
1.1. Dokumenti kornizë për reformën e pushtetit lokal	10
1.2. Propozimi gjithëpërfshirës për marrëveshjen për statusin e Kosovës	11
1.3. Plani i veprimit për zbatimin e decentralizimit.....	12
2. Legjislacioni për Vetëqeverisje Lokale në Kosovë	13
2.1. Legjislacioni për Vetëqeverisje Lokale para shpalljes së pavarësisë	13
2.2. Legjislacioni për Vetëqeverisje Lokale pas shpalljes së pavarësisë	13
2.3. Reforma zgjedhore për pushtet lokal.....	17
3. Implementimi i procesit të decentralizimit	20
3.1. Faza përgatitore për krijimin e komunave të reja dhe ngritja e vetëdijës qytetare për ketë proces.....	21
3.2. Harmonizimi i legjislacionit sektorial me legjislacionin për vetëqeverisje lokale.....	23
3.3. Decentralizimi fiskal	24
4. Zgjedhjet lokale në Republikën e Kosovës	26
4.1. Zgjedhje në komunat e reja, zbatimi i tyre dhe bartja e kompetencave.....	27
4.1.1. Komuna e Graçanicës	28
4.1.2. Komuna e Ranillugut	30
4.1.3. Komuna e Klllokotit.....	32
4.1.4. Komuna e Parteshit.....	33

4.1.5. Komuna e Novobërdës.....	35
4.1.6. Zyra Administrative e Mitrovicës Veriore	37
5. Bartja e kompetencave.....	39
6. Ngritja e kapaciteteve	39
6.1. Ngritja e kapaciteteve njerëzore / Resurset humane	40
6.2. Financimi i projekteve infrastrukturore	43
6.3. Koordinimi me donatorët	44
7. Kontrolli i brendshëm i komunave	45
8. Të arriturat gjatë këtij procesi, sfidat dhe vështirësitë.....	46
8.1. Të arriturat gjatë këtij procesi.....	47
8.2. Sfidat dhe vështirësitë gjatë këtij procesi.....	49
9. Hapat e ardhshëm – Strategjia për Vetëqeverisje Lokale.....	50
Bibliografia.....	52

Lista e shkurtesave

AKK – Asociacioni i Komunave të Kosovës

EPK – Ekipi Përgatitor Komunal

ECMI – Qendra Evropiane për Çështje të Minoriteteve

DFID – Departamenti për Zhvillim Ndërkombëtar

GND – Grupi Ndërministror për Decentralizim

GPFI - Grupi punues për fushatë informuese

GPKDNK – Grupi punues për koordinim me donatorë dhe ngritjen e kapaciteteve

GPRLBK – Grupi punues për reformën e legjislacionit dhe bartjen e kompetencave

GPTHKR – Grupi punues për themelimin e Komunave të reja

MAP – Ministria e Administratës Publike

MAPL – Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal

MASHT – Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë

MBPZhr – Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural

MF – Ministria e Financave

MKK – Ministria për Komunitete dhe Kthim

MKRS – Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit

MPB – Ministria e Punëve të Brendshme

MPMS – Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale

MSH – Ministria e Shëndetësisë

MTI – Ministria e Tregtisë dhe Industrisë

OSCE – Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë

UNDP – Programi për Zhvillim i Kombeve të Bashkuara

USAID – Agjencia për zhvillim ndërkombëtar e Shteteve të Bashkuara të Amerikës

ZCN – Zyra Civile Ndërkombëtare

ZNKE – Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian

HYRJE

Ky raport i vlerësimit mbi implementimin e procesit të decentralizimit është përgatitur nga MAPL, përkatësisht Departamenti për Hulumtime, Analiza dhe Reformë të Pushtetit Lokal. Raporti përshkruan perceptimet e përgjithshme për një sërë aspektesh kryesore të decentralizimit si proces. Raporti gjithashtu vlerëson progresin e bërë në zbatimin e decentralizimit, bartjen e kompetencave dhe krijimin e pilot njësive komunale, mbajtjen e zgjedhjeve të lira, dhe funksionalizimin e komunave të reja dhe themelimin e ZAMV-së. Raporti jep të dhëna mbi kompetencat e bartura apo deleguara dhe identifikon sfidat që ndikojnë në ofrimin efektiv të shërbimeve publike në nivel lokal.

Çdo seksion i raportit ofron informata dhe një analizë krahasuese në lidhje me aspektin specifik të decentralizimit të pasuara nga konkluzionet dhe rekomandimet. Shumica e rezultateve në këtë raport nuk janë të përqendruara në të dhëna statistikore të rasteve individuale, por përqendrohen në zbulimin e tendencave të përgjithshme në procesin e decentralizimit. Për përgatitjen e këtij raporti janë përdorur edhe burimet të tjera të informacionit, siç janë: legjislacioni përkatës, dokumentet komunale strategjike, buletinet zyrtare dhe qeveritare.

Struktura e këtij raporti është e organizuar në seksionet e mëposhtme:

- o Statusi i përgjithshëm i procesit të decentralizimit*
- o Dokumentet strategjike për procesin e decentralizimit*
- o Legjislacioni për Vetëqeverisje Lokale*
- o Implementimi i procesit të decentralizimit*
- o Zgjedhjet, funksionalizimi i komunave dhe bartja e kompetencave*
- o Bartja e kompetencave - Decentralizimit fiskal, administrativ dhe politik*
- o Ngritja e kapaciteteve dhe koordinimi me donatorë*
- o Të arriturat gjatë këtij procesi, sfidat dhe vështirësitë*
- o Hapat aktual – Strategjia për Vetëqeverisje Lokale*

Që nga viti 1999, pas vendosjes së administratës ndërkombëtare në Republikën e Kosovë dhe pas zgjedhjes së institucioneve vendore demokratike në nivelin qendror dhe lokal, është bërë bartja progresive e përgjegjësi nga autoritetet ndërkombëtare në autoritetet vendore. Në vazhdimësi të kësaj, ka qenë edhe procesi i bartjes së kompetencave nga organet e nivelit qendror në organet lokale. Pas shpalljes së Pavarësisë së Republikës së Kosovës, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, me qëllim të implementimit të Planit Gjithëpërfshirës të Presidentit Ahtisari për statusin përfundimtar të Republikës së Kosovës, duke u bazuar në mandatin e saj ligjor ka hartuar dhe ka zbatuar në vazhdimësi Planin e Veprimit për Zbatimin e Decentralizimit, i cili ka filluar të implementohet në vitin 2008.

Në Planin e Veprimit është pasqyruar synimi strategjik i Qeverisë së Kosovës, për krijimin e një sistemi të qëndrueshëm dhe efektiv të vetëqeverisjes lokale në të gjithë territorin e Kosovës, për të gjithë qytetarët e Republikës së Kosovës duke i kushtuar kujdes te veçantë nevojave të komuniteteve jo shumicë në Kosovë. Qeveria e Kosovës ka miratuar planin e veprimit zbatimi i të cilit është mbikëqyrë nga Grupi Ndër-Ministror për Decentralizim.

Duke u bazuar në parimet e Kartës Evropiane për Vetëqeverisje Lokale dhe veçanërisht në parimin e subsidiaritetit, Vetëqeverisja Lokale në Kosovë mbron dhe promovon standardet e pranuara ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut, me konsideratë të veçantë në nevojat e komuniteteve jo shumicë dhe anëtarëve të tyre në Kosovë. Parimet e përgjithshme, organizimi dhe funksionimi i vetëqeverisjes lokale parashihen në Kushtetutën e Republikës së Kosovës, respektivisht në *Kapitullin e X, Neni 123, 124*. Ky raport në përgjithësi përmbledh progresin e arritur në procesin e decentralizimit që nga vendosja e administratës ndërkombëtare në Republikën e Kosovës, me vështrim të posaçëm pas shpalljes së Pavarësisë së Kosovës.

Përmbledhje Ekzekutive

Pas vendosjes së administratës ndërkombëtare të UNMIK-ut në Kosovë, si dhe pas zgjedhjes së institucioneve vendore demokratike në nivelin qendror dhe lokal, që ishte një hap i rëndësishëm për themelimin dhe funksionimin e organeve dhe institucioneve të Kosovës, filloi të bëhej edhe bartja progresive e përgjegjësi nga autoritetet ndërkombëtare në autoritetet vendore. Në vazhdimësi të kësaj, ka qenë edhe procesi i bartjes së kompetencave nga organet e nivelit qendror në organet lokale, si dhe krijimi i komunave të reja. Procesi i themelimit të komunave të reja i ka paraprirë Dokumentit Kornizë për Reformën e Pushtetit Lokal në vitin 2004, dhe vendimit të PSSP-së në vitin 2005, për krijimin e Pilot Njësive komunale.

Pas shpalljes së Pavarësisë së Republikës së Kosovës, dhe miratimit të legjislacionit bazë për Vetëqeverisje Lokale, të paraparë edhe me Planit Gjithëpërfshirës të Presidentit Ahtisari, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, me qëllim të implementimit të këtij plani, duke u bazuar në mandatin e saj ligjor ka hartuar dhe përgatitur në vazhdimësi planin e veprimit për decentralizim, i cili ka filluar të implementohet në vitin 2008. Grupi Ndërmintor për Decentralizim është themeluar për mbikëqyrë procesin e decentralizimit. Rregullimi ligjor, organizimi dhe funksionimi i komunave në Kosovë, si njësi themelore të vetëqeverisjes lokale deri në shpalljen e Pavarësisë së Kosovës, rregullohej me rregullore të UNMIK-ut. Pas shpalljes së Pavarësisë, MAPL ka sponsorizuar tri ligjet bazë për vetëqeverisje lokale të cilat kanë hyrë në fuqi pas shpalljes së Pavarësisë së Republikës së Kosovës: Ligji për Vetëqeverisje Lokale Nr. 03/L-040; Ligji për Financat e Pushtetit Lokal Nr. 03/L-049; dhe Ligji për Kufijtë Administrativ, Nr. 03/L-041. Vetëqeverisja Lokale në Kosovë mbron dhe promovon standardet e pranuar ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut, me konsideratë të veçantë në nevojat e komuniteteve jo shumicë dhe anëtarëve të tyre në Kosovë.

Përgjatë periudhës së shtet-formimit, vetëqeverisjes lokale në Kosovë i është kushtuar kujdes të veçantë, duke siguruar me ligj një vetëqeverisje komunale, fillimisht me kompetenca të kufizuara. Ndërsa, sa i përket ndryshimeve esenciale të organeve komunale dhe zgjedhjes së tyre, mund të themi se që nga organizimi i zgjedhjeve të para për pushtetin lokal, të mbajtura më 28 tetor të vitit 2000; ka pas ndryshime të vazhdueshme. Në këtë proces të decentralizimit rëndësi të veçantë i është kushtuar themelimit të komunave të reja si dhe bartjes dhe delegimit të kompetencave nga niveli qendror në nivelin lokal. Fillimisht në këtë proces u formuan tri pilot njësi komunale, të cilat më pas u themeluan si komuna me të drejta të barabarta me të gjitha komunat tjera. Pastaj, kemi fazën e dytë të implementimit të procesit të decentralizimit, proces ky i cili rezultoi me formimin 4 + 1 të komunave të reja, si dhe komuna e Mitrovicës Veriore, e cila është në proces të themelimit dhe e cila është një sfidë për të ardhmen. Gjithashtu, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal në koordinim me institucionet tjera ka bartur të gjitha kompetencat vetanake të përcaktuara në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale Nr. 03/L-040, nga niveli qendror në atë lokal, ato të deleguara dhe kompetencat e zgjeruara sipas legjislacionit në fuqi edhe pse në vazhdimësi ka pasur nevojë për koordinim. Synimi strategjik i Qeverisë së Kosovës ka qenë edhe krijimi i një sistemi të qëndrueshëm dhe efektiv të

vetëqeverisjes lokale në të gjithë territorin e Kosovës, që do të siguronte kushte të mira jetese për të gjithë qytetarët e saj, dhe e cila mund të arrihej me anë të ngritjes së kapaciteteve dhe resurseve njerëzore, financimit të projekteve infrastrukturore, si dhe koordinimit me donatorët e jashtëm dhe të brendshëm. Edhe pse ka pasur një progres të konsiderueshëm sa i përket implementimit të procesit të decentralizimit në Republikën e Kosovës, megjithatë mund të themi se janë paraqitur, sfida dhe vështirësi në punën e organeve të Republikës së Kosovës, në implementimin e procesit të decentralizimit. Për të avancuar me tej këtë proces dhe vetëqeverisjen lokale në Kosovë, MAPL-ja është në fazën e finalizimit të Strategjisë për Vetëqeverisje Lokale 2013 – 2016. Kjo strategji do të reflektoje dhe nxjerrë mësimet nga hapat e deritashëm të këtij procesi në mënyrë që të avancojë më tej reformën.

1. Dokumentet Strategjike për Procesin e Decentralizimit në Kosovë

Në vitin 1999, pas vendosjes së administratës ndërkombëtare (UNMIK-ut) në Republikën e Kosovë dhe pas zgjedhjes së institucioneve vendore demokratike në nivelin qendror dhe lokal, ka filluar ngritja e këtyre institucioneve dhe është iniciuar ngadalë bartja progresive e përgjegjësi nga autoritetet ndërkombëtare në autoritetet vendore. Procesit të themelimit të komunave të reja i ka paraprirë Dokumentit Kornizë për Reformën e Pushtetit Lokal në vitin 2004, dhe vendimit të PSSP-së në vitin 2005, për krijimin e Pilot Njësive komunale. Kjo ishte faza e parë e pilot njësive komunale në Republikën e Kosovës. Faza e dytë ishte Pakoja e Ahtisarit e cila parashihte themelimin e 5 + 1 komunave të reja, në territoret ku komuniteti serb ishte shumicë.

1.1. Dokumenti kornizë për reformën e pushtetit lokal

Dokumenti kornizë për reformën e pushtetit lokal 2004, i përgatitur nga Grupi Punues për Qeverisjen Lokale i bashkë-kryesuar nga UNMIK-u, dhe institucionet e përkohshme të Vetëqeverisjes dhe i përbërë nga Ministria e Shërbimeve Publike, UNMIK-u, Zyra e Kryeministrit, Ministria e Ekonomisë dhe Financave, Përfaqësuesit e Komuniteteve, Asociacioni i Komunave të Kosovës, dhe Ekspertët Ndërkombëtar nga Këshilli i Evropës (OSCE dhe USAID), ishte miratuar nga Kuvendi i Kosovës, që kishte për qëllim reformën e gjerë të qeverisjes lokale, në Kosovë. Duke analizuar situatën e përgjithshme në Kosovë, sfidat, problemet dhe vështirësitë e zbatimit të reformave të plota në territorin e Kosovës, u themeluan pilot njësive ku do të bëhej e mundur që të fitohej një eksperiencë praktike me reformën e propozuar, që në një fazë të parë të krijohet mundësia e konsultimeve të mëtejme, si dhe të shihej kontributi i vazhdueshëm i këtyre hapave për procesin e reformës të pushtetit lokal. Kështu nëpërmjet këtyre pilot njësive komunale mund të bëheshin të dukshme avantazhet e reformës me qasjen paraprake, duke ofruar kështu shërbime më të mira qytetarëve, duke treguar progres në zbatimin e standardeve ndërkombëtare dhe që këto reforma të zbatoheshin me një menaxhim të suksesshëm me synimin final përmirësimin e jetesës së qytetarëve dhe integrimin e komuniteteve në jetën publike në Kosovë.

1.2. Propozimi gjithëpërfshirës për marrëveshjen për statusin e Kosovës

Sipas Propozimit Gjithëpërfshirës për Marrëveshjen për Statusin e Kosovës, Kosova parashihet që të jetë shoqëri shumetnike, e cila qeveriset në mënyrë demokratike, dhe me respektim të plotë të sundimit të ligjit, përmes institucioneve të veta legislative, ekzekutive dhe gjyqësore. Ushtrimi i autoritetit publik në Kosovë bazohet në barazinë e të gjithë qytetarëve dhe respektimin e nivelit më të lartë të drejtave dhe lirive themelore të njeriut ndërkombëtarisht të pranuar, si dhe në promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave dhe pjesëmarrjes së të gjitha komuniteteve dhe pjesëtarëve të tyre. Kosova ka miratuar Kushtetutën e saj me të cilën garanton mekanizmat ligjorë dhe institucional, të cilët janë të domosdoshëm për tu siguruar atë se Kosova qeveriset sipas standardeve më të larta demokratike, dhe e cila promovon bashkëjetesën paqësore dhe prosperitetin e të gjithë banorëve të saj.

Ky legjislacion është nxjerrë në pajtim me parimet e përcaktuara në Aneksin XII-të të kësaj marrëveshje, në mënyrë që të sigurohet trajtimi i paanshëm dhe standardet minimale për të gjitha komunat, lidhur me rregullimin dhe çështjet publike që bien në përgjegjësinë e tyre, veçanërisht duke respektuar parimin subsidiaritetit.

Sipas kësaj marrëveshje, Kosova ka miratuar:

- Ligjin për Vetë-Qeverisje Lokale;
- Ligjin për Financat e Pushtetit Lokal
- Ligjin për Kufijtë Administrativ të Komunave.

Në kuadër të pakos së Ahtisarit parashihet edhe themelimi i 5 + 1 komunave të reja, sipas kriterëve të përcaktuara me ligjin e ri për kufijtë komunal. Pas hyrjes në fuqi të ligjit për kufijtë komunal, autoritetet e Kosovës dhe Përfaqësuesi Civil Ndërkombëtar (PCN) kanë ndërmarr të gjitha përgatitjet e nevojshme për të siguruar, që deri në momentin e mbajtjes së zgjedhjeve lokale, të jenë ndarë: burimet, pronat, dhe strukturat administrative të kërkuara për themelimin dhe funksionimin e këtyre komunave të reja. Përgatitjet e tilla kanë përfshirë aktivitetet si vijon:

- PCN-ja ka emëruar në këshillim me komunitetet lokale në komunat e reja, apo edhe në rastin e Novobërdës Ekipet Përgatitore Komunale (EPK) për t'u përgatitur për themelimin e komunave të tyre të reja, përkatëse dhe detyrat tjera që janë të ndërlidhura ashtu siç kërkohet nga PCN-ja;
- Gjatë përgatitjeve të tilla, funksionet ekzekutive përkritazi me komunat e reja dhe ofrimin e shërbimeve publike, kanë qenë në përgjegjësi të ish komunave në këshillim me EPK-të. Këto dhe aranzhimet tjera kalimtare, ndërmjet ish-komunave dhe komunave të reja janë paraparë me ligjin për kufijtë komunal.
- Menjëherë pas mbajtjes së zgjedhjeve lokale, të gjitha funksionet dhe kompetencat ekzekutive janë bartur nga komunat e paraprake tek institucionet e porsazgjedhura të komunave të reja (përveç Mitrovicës veriore), në pajtim me këtë Marrëveshje.
- Janë nënshkruar MiM ndërmjet komunave amë dhe komunave të reja për bartjen e të gjithë dokumentacionit të nevojshëm dhe resurset përkatëse.

- Autoritetet qendrore të Kosovës kane ndërmarrë hapa që të gjitha financat e parapara për komunat e reja tu ndahen atyre, dhe që ato t'i kenë pranuar këto фонде, si dhe do të ndërmarrin të gjitha masat e domosdoshme për tu siguruar që Komunat e reja të jenë në gjendje të fillojnë veprimtarinë e tyre si njësi efektive territoriale të vetëqeverisjes lokale.

1.3. Plani i veprimit për zbatimin e decentralizimit

Plani i Veprimit për zbatimin e decentralizimit është zbatuar nga të gjitha ministratë e Republikës së Kosovës. Ky plan është miratuar me vendimin e Qeverisë Nr. 04/14 të datës 3 prill, 2008, dhe në përputhje me këtë plan më të njëjtin vendim të qeverisë është themeluar Grupit Ndërmintor për Decentralizimi, (GND). Grupi Ndërmintor për Decentralizim është trup përgjegjës qeveritar për bashkërendimin e politikave dhe veprimeve për themelimin e komunave të reja dhe implementimin e procesit të decentralizimit në Republikën e Kosovës, me detyrat dhe përgjegjësitë e përcaktuara në Vendimin e Qeverisë Nr. 04/14 të datës 3 prill 2008¹. Në mënyrë që të fokusohen me drejtë të gjitha çështjet lidhur me decentralizimin janë ngritur edhe grupet respektive siç janë:

- Grupi për Reformën e Legjislacionit;
- Grupit për Themelimin e Komunave të Reja;
- Grupi për Bartjen e Kompetencave dhe Resurseve;
- Grupi për Koordinimin e Donatorëve dhe Ngritjen e Kapaciteteve dhe
- Grupi Punues për Fushatën Informuese.

Grupi Ndërmintor për Decentralizim në përputhje me synimin strategjik të tij ka pas këto objektiva:

- Objektivi I – Reforma e legjislacionit për vetëqeverisjen lokale;
- Objektivi II – Themelimi i komunave të reja;
- Objektivi III - Bartja e kompetencave dhe resurseve;
- Objektivi IV - Ngritja dhe zhvillimi i kapaciteteve të komunave;

2. Legjislacioni për Vetëqeverisje Lokale në Republikën e Kosovës

Parimet kryesore të decentralizimit janë paraparë në Kushtetutën e Republikës së Kosovës, respektivisht në Kapitullin e X, Neni 123. Rregullimi ligjor i çështjeve që ndërlidhen me decentralizimin dhe avancimin e administratës dhe qeverisjes komunale në Kosovë mund të ndahet në tri periudha, dhe atë:

¹ Vendimi i Qeverisë Nr. 04/14 të datës 3 prill 2008, për Miratimin e planit të veprimit për Zbatimin e decentralizimit, dhe Themelimin e GND.

- *Periudha e administrimit të komunave sipas Rregullativave Ligjore nga Administrata e UNMIK-ut, me Administratorin e caktuar komunal (Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 1999/14 dhe Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2000/45);*
- *Periudha e administrimit të komunave sipas Rregullativave Ligjore nga Administrata e UNMIK-ut, mirëpo pa administrator ndërkombëtar të komunave (Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2003/11 dhe Rregullorja e UNMIK-ut 2007/30); dhe*
- *Periudha e vetëqeverisjes lokale sipas Ligjeve të nxjerrja nga Kuvendi i Republikës së Kosovës (Ligji Për Vetëqeverisje Lokale).*
-

2.1. Legjislacioni për Vetëqeverisje Lokale para shpalljes së Pavarësisë

Organizimi dhe funksionimi i pushtetit lokal deri në Shpalljen e Pavarësisë së Kosovës, ka qenë i rregulluar me rregullore të nxjerra nga administrata e UNMIK-ut e vendosur në Kosovë pas përfundimit të luftës në vitin 1999. Periudhat e miratimit dhe ndryshimeve ligjore për qeverisjen lokale i kemi ndarë në dy periudha:

1. *Periudha e parë që fillon në vitin 2000 (me mbajtjen e zgjedhjeve të para lokale) dhe që mbaron në vitin 2007 (me ndryshimet esenciale ligjore) dhe*
2. *Periudha e dytë që fillon me në vitin 2007 (me mbajtjen e zgjedhjeve të para të organizuara nga institucionet vendore dhe ndryshimeve politike në vend), deri në nxjerrjen dhe miratimin e legjislacionit për vetëqeverisje lokale nga institucionet e pavarura të Republikës së Kosovës.*

Në muajin gusht të vitit 2000 është nxjerrë Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2000/45 Mbi Vetëqeverisjen e Komunave të Kosovës nga PSSP-ja. Kjo rregullore konsiderohet akti i parë rregullativ me fuqi ligjore që vendos themelet e një vetëqeverisje lokale demokratike dhe në shërbim të qytetarëve në shtetin e Kosovës. Në shtojca janë cekur rregulloret përkatëse dhe legjislacioni sekondar (shih shtojcën 1).

2.2. Legjislacioni për Vetëqeverisje Lokale pas Shpalljes së Pavarësisë

Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal ka përgatitur projekt-ligjet bazë për vetëqeverisjen lokale në Kosovë, të cilat me pas janë aprovuar në Qeveri dhe janë miratuar nga Kuvendi i Kosovës.

Katër ligjit bazë për vetëqeverisje lokale të cilat kanë hy në fuqi pas shpalljes së Pavarësisë së Republikës së Kosovës:

- ***Ligji për Vetëqeverisje Lokale Nr. 03/L-040;***
- ***Ligji për Financat e Pushtetit Lokal Nr. 03/L-049; dhe***
- ***Ligji për Kufijtë Administrativ, Nr. 03/L-041;***
- ***Ligji për Zgjedhjet lokale, Nr. 03/L-072.***

Ligji për Vetë-Qeverisje Lokale përkufizon statusin ligjor të komunave, kompetencat dhe parimet e përgjithshme të financave komunale organizimin dhe funksionimin e organeve komunale, marrëdhëniet brenda komunale dhe bashkëpunimin ndër-komunal, duke përfshirë

bashkëpunimin ndërkuftar dhe marrëdhëniet ndërmjet komunave dhe pushtetit qendror. Sipas LVL Komuna është njësi themelore e vetëqeverisjes lokale në Republikën e Kosovës, e përbërë nga një komunitet i qytetarëve në një territor të caktuar, të përcaktuar me ligj, e cila ushtron tërë pushtetin i cili nuk është i rezervuar shprehimisht për institucionet qendrore.

Organet komunale sipas LVL janë kuvendi i komunës dhe kryetari. Kuvendi i Komunës si organi më i lartë i komunës që përbëhet prej anëtarëve të tij të zgjedhur; dhe Kryetari si organi më i lartë ekzekutiv i komunës që zgjidhet përmes zgjedhjeve të drejtpërdrejta. Me këtë ligj përcaktohen edhe kompetencat e komunave, ku është bërë ndarja e kompetencave në tri kategori, siç janë:

- *Kompetencat vetanake;*
- *Kompetencat e deleguara; dhe*
- *Kompetencat e zgjeruara.*

Kompetencat vetanake do të thotë kompetencat që u jepen komunave me kushtetutë apo me ligj për të cilat ato janë plotësisht përgjegjëse për sa i përket interesit lokal, apo në përputhje me ligjin. Kompetencat e deleguara do të thotë kompetencat e qeverisë qendrore dhe të institucioneve të tjera qendrore ekzekutimi i të cilave përkohësisht i caktohet me ligj komunave; dhe Kompetencat e zgjeruara do të thotë kompetencat që u jepen me ligj një komune, apo një numri komunash. Me LVL-n përcaktohen parimet themelore të financave komunale. Sipas LVL –së Komunitat kanë buxhetet dhe financat e tyre për financimin e kompetencave të tyre. Buxheti komunal përbëhet prej të hyrave vetanake; granteve nga Qeveria e Republikës së Kosovës; donacioneve dhe të hyrave të tjera. Buxheti dhe financat komunale rregullohet me Ligjin për financat lokale.

Bashkëpunimi ndërmjet komunave të Republikës së Kosovës gjithashtu parashihet me LVL. Komunitat kanë të drejtë të bashkëpunojnë dhe krijojnë partneritete me komunitat tjera të Republikës së Kosovës, brenda fushës së kompetencave të tyre, për kryerjen e funksioneve me interes të përbashkët në pajtim me parimet e Kartës Evropiane për Vetëqeverisje Lokale dhe në pajtim me ligjin. Me LVL-n rregullohet edhe funksionimi i administratës komunale. Administrata komunale organizohet në drejtori. Çdo drejtori komunale menaxhohet nga drejtori. Drejtorët komunalë emërohen dhe shkarkohen nga kryetari. Administrata komunale ka udhëheqësin e personelit. Kryetari shpall, rekruton dhe largon udhëheqësin e personelit në pajtim me ligjin e aplikueshëm për shërbim civil.

Shërbimi civil komunal përfshinë të gjithë personat e punësuar nga autoriteti komunal, rroga e të cilëve paguhet nga buxheti i Republikës së Kosovës, përveç:

- *Kryetarit, Nënkryetarit/ve dhe Drejtorëve komunal;*
- *Kryesuesit, zëvendës-kryesuesit/ve dhe të gjithë anëtarëve të Kuvendit të Komunës.*

Në lidhje me informimin publik dhe konsultimit me qytetaret, çdo komunë mban periodikisht, së paku dy herë në vit, takime publike në të cilat mund të marrë pjesë secili person apo organizatë me interes në komunë. Ministria përgjegjëse për qeverisje lokale është autoriteti mbikëqyrës, përveç nëse përgjegjësia për mbikëqyrjen e komunave nuk i jepet me ligj ministrisë përgjegjëse apo institucionit që ka të bëjë me lëmi të posaçme. Shqyrtimi i kompetencave të deleguara ushtrohet nga organi i qeverisë qendrore që i ka deleguar ato. Shqyrtimi i

funksionimit të komunave në fushën e kompetencave vetanake dhe të zgjeruara kufizohet në shqyrtimin e ligjshmërisë. Shqyrtimi administrativ i funksionimit të komunave në fushën e kompetencave të deleguara i nënshtrohet mbikëqyrjes së ligjshmërisë dhe përshtatshmërisë së veprimeve. Kryetari i komunës i dërgon autoritetit mbikëqyrës listën e të gjitha akteve të miratuara nga kryetari dhe kuvendi në muajin paraprak, deri më datën 10 të çdo muaji.

Sipas LVL aktet në vijim i nënshtrohen procedurës së shqyrtimit të detyrueshëm të ligjshmërisë:

- *Aktet e përgjithshme të miratuara nga kuvendet komunale;*
- *Vendimet lidhur me aktivitetet e përbashkëta të partneriteteve për bashkëpunim;*
- *Aktet e miratuara brenda kornizës së implementimit të kompetencave të deleguara*

Sipas LFPL, në përputhje me politikat ekonomike kombëtare dhe duke pasur parasysh qëndrueshmërinë fiskale të komunave dhe Qeverisë, Komunitet i Kosovës kanë të drejtë të kenë burime të mjaftueshme financiare me të cilat mund të disponojnë lirshëm gjatë ushtrimit të kompetencave të tyre komunale në përputhje me ligjet e zbatueshme të Kosovës. Burimet financiare komunale do të jenë të barasvlershme me kompetencat komunale të përcaktuara në Kushtetutë dhe në LVQL. Për të mirë të popullsisë së komunës, Kuvendi komunal dhe zyrtarët ekzekutiv kanë të drejtën dhe autorizimin që në mënyrë të pavarur t'i rregullojnë dhe menaxhojnë burimet financiare të cilat rrjedhin nga të hyrat vetanake komunale ose të cilat i janë ndarë komunës në formë të grantit të përgjithshëm.

Parimi i pavarësisë financiare të komunave do zbatohet kundrejt financimit dhe zbatimit të kompetencave vetanake komunale; megjithatë, financimi dhe ushtrimi i këtyre kompetencave duhet të bëhet në të mirë të popullsisë së komunës dhe në përputhje me standardet dhe kushtet e aplikueshme për këto kompetenca të përcaktuara me ligj. Kur Qeveria i delegon një kompetencë një ose më shumë komunave, këto komuna, aq sa është e mundshme, mund ta përshtatin ushtrimin e këtyre kompetencave me kushtet lokale. Komuna duhet t'i ofrojë shërbimet të cilat rrjedhin nga një kompetencë e deleguar në mënyrë të hapur dhe të barabartë. Ministri i Ekonomisë dhe Financave, Qeveria dhe Kuvendi duhet të sigurojnë që në BKK komunave t'u ofrohen fondet e nevojshme për ushtrimin e kompetencave të deleguara; këto fonde duhet të jenë në një nivel të mjaftueshëm për mbulimin e shpenzimeve të arsyeshme të komunës të bëra në lidhje me ushtrimin e këtyre kompetencave. Ministri i Ekonomisë dhe Financave, Qeveria dhe Kuvendi duhet të sigurojnë që në BKK, komunave përkatëse t'u ndahen fondet e nevojshme për ushtrimin e këtyre kompetencave.

Burimet financiare të një komune përbëhen nga:

- *Të hyrat vetanake të komunës të përcaktuara në Nenin 8 të këtij ligji;*
- *Grantet operative;*
- *Grantet për kompetencat e shtuara;*
- *Transferet për kompetencat e deleguara;*
- *Grantet e jashtëzakonshme;*
- *Ndihma financiare nga Republika e Serbisë; dhe*
- *Të hyrat nga huamarrjet e komunës.*

Me Ligjin për Kufijtë Administrativ të Komunave Nr. 03/L-041 rregullohet, organizimi territorial i vetëqeverisjes lokale të Republikës së Kosovës, themelohen komunat e reja, përcaktohet territori i komunës si njësi e vetëqeverisjes lokale, përcaktohen kufijtë administrativ komunal, emrat dhe selitë e komunave të reja, vendosen rregullimet kalimtare në mes të komunave ekzistuese dhe komunave të reja të themeluara me këtë ligj, si dhe definohen procedurat për ndryshimin e kufijve administrativ të komunave. Sipas këtij ligji, territori i komunës përfshin vendbanimet që shtrihen në zonat kadastrale që janë brenda kufijve komunal. Zonat kadastrale janë të përkufizuara me Ligjin për Kadastër Nr. 2003/25. Me vendbanime nënkuptohen qytetet, lagjet urbane dhe fshatrat.

Kufijtë administrativ të Komunës janë kufijtë administrativ të zonave kadastrale që e përbëjnë territorin e Komunës në pjesën që kufizohet me komunën fqinje ose përputhet me kufijtë administrativ shtetëror të Republikës së Kosovës. Mosmarrëveshjet ndërmjet komunave për kufijtë administrativ të komunës i adresohen Qeverisë së Republikës së Kosovës. Komunitat mund të ushtrojnë ankesë në Gjykatën Kushtetuese nëse nuk janë të kënaqur me vendimin mbi mosmarrëveshjet mbi kufijtë administrativ të komunës. Me këtë ligj është paraparë që Komuna e tanishme e Novobërdës e me seli në Bostan do të zgjerohet dhe përbëhet nga zonat kadastrale të renditura në këtë ligj. Në komunën e tanishme të Mitrovicës është vendosur që të themelohen dy komuna, komuna e Mitrovicës së Veriut dhe Mitrovicës së Jugut me zonat kadastrale të renditura në këtë ligj dhe me selitë e tyre në Mitrovicë.

Themelimi i komunave të reja, bashkimi, ndarja, ndryshimi i kufijve administrativ të komunës dhe caktimi i emrit apo selisë së komunës bëhet me plotësimin dhe ndryshimin e këtij ligji. Ndryshimi i kufijve administrativ të komunës nuk mund të bëhet para konsultimit me qytetarët në komunat ose pjesët e komunave të prekura nga ndryshimi. Gjithashtu me këtë ligj përcaktohet edhe mënyra e ndryshimit të kufijve administrativ të komunave

Komunitat në vijim do të themeloheshin me zonat kadastrale të renditura në këtë ligj dhe selitë të përcaktuara si më poshtë:

- ***Komuna e Novobërdës (e zgjeruar) me seli në Bostan;***
- ***Komuna e Mitrovicës së Veriut me seli në Mitrovicë;***
- ***Komuna Junik me seli në Junik;***
- ***Komuna e Hani i Elezit me seli Hani i Elezit;***
- ***Komuna e Mamushës me seli në Mamushë;***
- ***Komuna e Graçanicës me seli në Graçanicë;***
- ***Komuna Ranillug me selinë në Ranillug;***
- ***Komuna Partesh me seli në Partesh;***
- ***Komuna Klllokot me seli në Klllokot.***

2.3. Reforma zgjedhore për pushtet lokal

Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2000/45 Mbi Vetëqeverisjen e Komunave të Kosovës ishte akti i parë rregullativ me fuqi ligjore që vendos themelet e një sistemi të vetëqeverisjes lokale demokratike në shërbim të qytetarëve në shtetin e Kosovës. Sipas kësaj rregullore, njësia themelore e vetëqeverisjes lokale në Kosovë është komuna. Me këtë rregullore themelohen institucionet e përkohshme të vetëqeverisjes autonome dhe demokratike në nivel komunal, të sistemit një-shkallësh, si hap i parë i bartjes së përgjegjësisë nga Administrata e UNMIK-ut

tek institucionet vendore. Sipas kësaj rregullore organet kryesore të komunës ishin:

- *Kuvendi komunal;*
- *Kryetari i kuvendit komunal dhe*
- *Kryeshefi ekzekutiv*

Organi më i lartë përfaqësues i komunës ishte kuvendi komunal, i cili zgjidhej në mënyrë direkte. Pushteti dhe detyrat e komunës ushtroheshin nga kuvendi komunal dhe organet e tij. Numri i komunave në Kosovë dhe numri i anëtarëve të kuvendeve komunale nëpër komuna ishte i përcaktuar sipas kësaj rregullore. Kuvendi komunal duhej të caktonte tri komitete të parapara me këtë rregullore:

- *Komitetin për Politikë dhe Financa;*
- *Komitetin për Komunitete;*
- *Komitetin për Ndërmjetësim.*

Kuvendi komunal ka zgjedh kryetarin e komunës nga anëtarët e tij. Sipas Rregullores në fjalë, asnjë person nuk do të mund të shërbejë më tepër se dy mandate si kryetar i komunës. Gjithashtu, kuvendi i komunal, në bazë të propozimit të kryetarit, emëronte një kryeshef ekzekutiv, i cili i plotësonte kushtet e përcaktuara me statut. Ndryshimi themelor në mes Rregullores së UNMIK-ut Nr. 2000/45 dhe Rregullores Nr. 2007/30 Për Ndryshimin e Rregullores Nr. 2000/45 Për Vetëqeverisjen e Komunave të Kosovës ishin:

- Mënyra e zgjedhjes dhe pushteti i kryetarit të komunës dhe
- Heqja e pozitës së krye-shefit ekzekutiv në komunë.

Megjithëse, edhe me këtë rregullore autoritetin absolut qendror në raport me punën e komunave e kishte PSSP-ja, me këtë rregullore i kishte kaluar një pushtet i konsiderueshëm të mbikëqyrjes së punës së komunave tek autoritetet qendrore vendore, respektivisht ishte caktuar Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal si autoritet mbikëqyrës i komunave. Sipas Rregullores së UNMIK-ut 2007/30, organet kryesore të komunës ishin:

- *Kuvendi komunal dhe*
- *Kryetari i komunës*

Organi më i lartë përfaqësues i komunës ishte kuvendi komunal, i cili zgjidhej në mënyrë direkte. Pushteti dhe detyrat e komunës ushtroheshin nga kuvendi komunal dhe organet e tij. Numri i komunave në Kosovë dhe numri i anëtarëve të kuvendeve komunale nëpër komuna ishte i përcaktuar sipas kësaj rregullore. Kuvendi komunal kishte tri komitete të përhershme, të parapara me këtë rregullore, emërimi i anëtarëve të të cilit duhej të bëhej nga radhët e anëtarëve të kuvendit komunal, me përjashtime, dhe atë:

- *Komitetin për Politikë dhe Financa;*
- *Komitetin për Komunitete dhe*
- *Komitetin për Ndërmjetësim.*

Me rastin e këtyre ndryshimeve ligjore, tani kuvendi komunal duhej të themelonte edhe komitete të tjera, si komitete të përhershme sikurse:

- *Komitetin për shëndetësi dhe mirëqenie sociale,*
- *Komitetin për arsim dhe kulturë,*
- *Komitetin për Zhvillim ekonomik dhe*
- *Komitetin për planifikim urban, kadastër dhe mbrojtjen e ambientit, si dhe mund të krijojë edhe komitete të tjera dhe të vendosë për kompetencat dhe veprimtaritë e tyre.*

Kryetari i komunës kryente funksionin e kryesuesit të kuvendit komunal dhe të bordit të drejtorëve. Në konsultim me kuvendin komunal, kryetari emëron drejtorët për ta ndihmuar kryetarin në kryerjen e detyrave të tij. Në bazë të kësaj rregullore dhe Statutit komunal, themeloheshin drejtoritë komunale në të cilat duhet të përfshiheshin:

- *Drejtoria e Administratës dhe Personelit,*
- *Drejtoria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale,*
- *Drejtoria e Arsimit dhe Kulturës,*
- *Drejtoria e Financave, Ekonomisë dhe Zhvillimit,*
- *Drejtoria e Urbanizmit, Kadastrës dhe Mbrojtjes së Mjedisit.*

Për dallim nga rregullorja e mëparshme, sipas këtyre ndryshimeve kryetari i komunës zgjidhej drejtpërdrejt nga qytetaret që kanë të drejtë vote në komunë. Edhe sipas kësaj rregullore, kryetari i komunës zgjidhej për mandat të njëjtë sikurse këshilltarët e kuvendit dhe nuk mund të ushtronte më tepër se dy mandate.

Ndryshimet politike në vend, shpallja e pavarësisë së Kosovës si shtet i pavarur dhe sovran, miratimi i Kushtetutës së Republikës së Kosovës nga Kuvendi i Republikës dhe miratimi i legjisllacionit bazik për vetëqeverisjen lokale në Republikën e Kosovës, ndikuan edhe në pavarësimin e plotë të punës së autoriteteve lokale. Sigurisht, se tanimë autoritet i vetëm mbikëqyrës i komunave janë Institucionet qendrore të Republikës së Kosovës, konkretisht ministria përgjegjëse për pushtet lokal (Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal).

Sipas Ligjit për Vetëqeverisje Lokale Nr. 03/L-040, i cili është miratuar në muajin shkurt të vitit 2008, ndërsa ka hyrë në fuqi në fuqi në muajin qershor të atij viti, organet komunale janë:

- *Kuvendi i Komunës; dhe*
- *Kryetari i Komunës.*

Kuvendi i komunës është organi më i lartë në komunë dhe zgjidhet në mënyrë të drejtpërdrejtë nga qytetarët në pajtim me Ligjin mbi zgjedhjet lokale.. Mandati i anëtarëve të kuvendit të komunës është katër vite. Kuvendet komunale themelojnë dy komitete të përhershme, dhe atë:

- **Komitetin për Politikë dhe Financa, dhe**
- **Komitetin për Komunitete.**

Kryetari i komunës zgjidhet me zgjedhje të drejtpërdrejtë në pajtim me ligjin mbi zgjedhjet lokale, për një periudhë katër vjeçare. Në çdo komunë, Kryetari i Komunës ka një nënkryetar. Ky emërohet nga kryetari për të njëjtin mandat dhe shkarkohet nga Kryetari. Ndërsa, komunat ku të paktën 10% e qytetarëve i përkasin komuniteteve jo-shumicë do të kenë një nënkryetar për komunitete.

3. Implementimi i procesit të decentralizimit

Procesit të decentralizimit dhe themelimit të komunave të reja i ka paraprirë Dokumentit Kornizë për Reformën e Pushtetit Lokal. Dokumenti kornizë për reformën e pushtetit lokal 2004, i përgatitur nga Grupi Punues për Qeverisjen Lokale i bashkë-kryesuar nga UNMIK-u, dhe institucionet e përkohshme të Vetëqeverisjes ishte miratuar nga Kuvendi i Kosovës, që kishte për qëllim reformën e gjerë të qeverisjes lokale, në mënyrë që të përmirësohej dhe avancohej niveli i qeverisjes lokale në Kosovë, gjë që rezultojë edhe me krijimin e Pilot-Njësiave komunale të para. Ndërsa, zbatimi dhe implementimi i procesit të decentralizimit vazhdoj edhe pas shpalljes së Pavarësisë së Kosovës.

Harta me komunat e Republikës së Kosovës

Procesi i reformimit të pushtetit lokal dhe decentralizimit përbënte një proces shumë kompleks dhe kërkonte miratimin e ligjeve të reja dhe rishikimin e atyre ekzistuese, themelimin e komunave të reja, reformimin e sistemit të financave lokale dhe ngritjen e kapaciteteve lokale për vetëqeverisje efektive. Për këtë qëllim është miratuar legjislacioni bazë për vetëqeverisje lokale në Republikën e Kosovës, ashtu si është paraparë edhe në Propozimin Gjithëpërfshirës për Marrëveshjen për Statusin e Kosovës.

Sipas kësaj marrëveshje Kosova ka nxjerrë Ligjin mbi Vetëqeverisjen Lokale; Ligjin mbi Kufijtë Administrativ Komunal, dhe Ligjin për Financat e Pushtetit Lokal. Grupi Ndërmënyësorë për Decentralizim është trup përgjegjës qeveritar për bashkërendimin e politikave dhe veprimeve për themelimin e komunave të reja dhe implementimin e procesit të decentralizimit në Republikën e Kosovës, me detyrat dhe përgjegjësitë e përcaktuara në

Vendimin e Qeverisë Nr. 04/14 të datës 3 prill 2008". Me kërkesë të Kryesuesit, GND-ja mund të ftonte në mbledhjet e tij, përfaqësues të institucioneve qendrore, përfaqësues të zgjedhur të komunave dhe persona të tjerë që mund të ofrojnë këshilla ose që kanë lidhje me çështjet që shqyrtohen, si dhe përfaqësuesit ndërkombëtarë të projekteve për ndihmesë teknike, në cilësinë e vëzhguesve.

3.1. Faza përgatitore për krijimin e komunave të reja dhe ngritja e vetëdijes qytetare për këtë proces

Pas shpalljes së Pavarësisë së Kosovës, dhe miratimit të legjislacionit bazë për vetëqeverisje lokale, autoritetet e Kosovës dhe Përfaqësuesi Civil Ndërkombëtar (PCN) kanë ndërmerr të gjitha hapat e domosdoshëm për ngritjen e vetëdijes qytetare për rëndësinë e procesit të decentralizimit dhe janë bërë përgatitjet e nevojshme për të siguruar që deri në momentin e mbajtjes së zgjedhjeve lokale, të jenë ndarë burimet, pronat dhe strukturat administrative të kërkuara për themelimin dhe funksionimin e komunave të reja. Përgatitjet e tilla kanë përfshirë aktivitetet nga me te ndryshmet te cilat përfshijnë:

- *Përgatitje, lidhur me funksionet ekzekutive tek komunat e reja dhe ofrimin e shërbimeve publike, të cilat kanë qenë në përgjegjësi të ish komunave dhe që në këshillim me EPK-të këto dhe aranzhimet tjera kalimtare, ndërmjet ish-komunave dhe komunave të reja të implementohen ashtu siç janë paraparë me ligjin për kufijtë komunal.*
- *Menjëherë pas mbajtjes së zgjedhjeve lokale, të gjitha funksionet dhe kompetencat ekzekutive janë bartur nga komunat e paraprake tek institucionet e porsazgjedhura të komunave të reja, në pajtim me këtë Marrëveshje.*
- *Autoritetet qendrore të Kosovës kane siguruar që të gjitha mjetet financiare të parapara për komunat e reja tu ndahen atyre, dhe që ato t'i kenë pranuar këto fonde, si dhe të ndërmarrin të gjitha masat e domosdoshme për tu siguruar që Komunat e reja të jenë në gjendje të fillojnë veprimtarinë e tyre si njësi efektive territoriale të vetëqeverisjes lokale.*

Zbatimi i këtij procesi kërkonte një plan të detajuar të veprimeve që duhet të ndërmerren, dhe një qasje ndër-sektoriale të integruar për të siguruar zhvillimin e një sistemi të decentralizuar të vetëqeverisjes lokale. Për këtë qëllim është hartuar Plani i Veprimit për Zbatimin e Decentralizimit, dhe në përputhje me këtë plan është themeluar Grupit Ndërministror për Decentralizimi, (GND) si trup përgjegjës qeveritar për bashkërendimin e politikave dhe veprimeve për themelimin e komunave të reja dhe implementimin e procesit të decentralizimit në Republikën e Kosovës. Pas themelimit të Grupit Ndërministror për decentralizim, ky grup ne kuadër të vet ka formuar Grupin Punues për Themelimin e Komunave të Reja.

Me qëllim të implementimit të planit gjithëpërfshirës për Statusin e Kosovës, GND-ja ka nxjerrë vendimet si vijon:

- *Vendimi lidhur me procedurat e hapjes së konkursit për kandidatët e Ekipeve Përgatitore Komunale"¹;*
- *Vendimi për kandidatët e Ekipeve Përgatitore Komunale"¹;*
- *Vendimi për themelimin e Ekipeve Përgatitore Komunale" ¹; dhe*
- *Vendimi për zgjedhjet" ¹.*

Gjatë periudhës Prill 2008-Prill 2009, Grupi Punues për Themelimin e Komunave të Reja ka vendosur kontakte me organizata dhe individë në vendbanimet serbe dhe të gjitha sondazhet tregonin se nga pikëpamja teknike rreth 70%²e komunitetit serb pranon procesin e decentralizimit si të favorshëm. Pas kësaj GND-ja ka shpallë publikisht konkursin për personat e interesuar që dëshirojnë të punojnë si anëtarë të ekipeve përgatitor komunale. GND-ja kishte miratuar dokumentin Udhëzimet/Përshkrimi i Detyrave për Themelimin e Ekipeve Përgatitore Komunale dhe Komunave të Reja” dhe kishte përgatitur buxhetin për komunat e reja (5+1) i cili përfshin koston për Ekipet Përgatitore Komunale (EPK).

Konkursi për zgjedhjen e anëtarëve të EPK-ve për komunën e Klllokotit, Graçanicës, Ranillugut, Parteshit, dhe Novobërdës është shpallur më 1 Prill 2009, dhe ka qenë i hapur deri më 5 Maj 2009. Paneli i përzgjedhjes së anëtarëve të EPK-s i cili përbëhej nga 5 anëtarë, 3 nga ICO dhe 2 nga MAPL kane mbajtur në muajt qershor, korrik dhe gusht 2009, intervistat me kandidatët për anëtarë të EPK-vë, prej të cilëve kanë zgjedhur anëtarët e Ekipeve Përgatitore për këto komuna. Ndërsa, sa i përket anëtarëve të EPK-së në Mitrovicën Veriore, këta kanë filluar punën në shkurt të vitit 2010. MAPL ka qenë shumë e përkushtuar edhe në identifikimin e kandidateve për përfaqësues të Ministrisë në EPK, andaj edhe ka bere shpalljen në medime për pozitat e përfaqësuesve të MAPL në EPK. Pas përzgjedhjes së listës së shkurtë, me 4 shtator 2009, janë mbajtur intervistat me kandidatët dhe është bërë përzgjedhja e tyre, të cilët me 17 Shtator 2009, gjashtë përfaqësuesit e MAPL në EPK kanë nënshkruar kontratën dhe kanë filluar punën.

Qëllimi i aktiviteteve të EPK-vë ishte informimi sa më i mire i qytetarëve lidhur me procesin e decentralizimit, duke organizuar takime individuale me përfaqësues të komunitetit serb, me OJQ serbe, përfaqësues të partive politike dhe iniciativën qytetare krijimin e kontakteve me komunitetin serb me qëllim të angazhimit të tyre në procesin e decentralizimit. EPK-të janë angazhuar në fusha të ndryshme, duke filluar nga proceset demokratike të Decentralizimit, në lëmine legislative, në fushën e investimeve kapitale, përgatitjet për zgjedhjet demokratike, si dhe informimin e qytetarëve, komuniteteve ku jetojnë dhe veprojnë, deri në përgatitjen dhe mbajtjen e zgjedhjeve lokale dhe zgjedhjen e strukturave demokratike komunale. Për këtë qëllim janë organizuar takime të drejtpërdrejta me komunitetin serb dhe komunitetet tjera të interesuara në këto lokacione: Mitrovicë, Gjilan, Kamenicë, Novobërdë, Graçanicë, Dobratin, Gushtericë, Kufkë, Bostan, Prekovic dhe Budrigë. Këto fshatra kanë shërbyer edhe si pikë takimi për qytetarët e tjerë serb të interesuar për informim dhe bashkëpunim rreth decentralizimit.

Ky proces ka qenë pozitiv dhe si rezultat janë themeluar të gjitha Ekipet Përgatitore Komunale që kanë bërë një punë produktive që është përmbyllur me sukses të plotë në procesin zgjedhor të mbajtur më 15 nëntor 2009 në të cilin pjesëmarrja e serbëve ka qenë e kënaqshme për rrethanat aktuale dhe si rezultat final kemi zgjedhjen e organeve demokratike në Komunën e Graçanicës, Klllokotit, Ranillugut, si dhe zgjedhjet në komunën e Parteshit me 20 qershor 2010.

Përveç hapave praktik në teren një rëndësi e veçantë i është kushtuar edhe plotësimit të kornizës ligjore me legjislacion sekondar si parakusht për funksionalizimin e këtij procesi dhe implementimin e suksesshëm të tij nëpër të gjitha komunat e Republikës së Kosovës. Duke

² Raporti i punës së grupeve punuese për decentralizim, prill 2008-prill 2009, MAPL 2009

përmbushur mandatin e saj ligjor dhe në mbështetje të Komunave, me rastin e hyrjes në fuqi të legjislacionit të ri nga fusha e qeverisjes lokale, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal ka përgatitur dhe ka dërguar në komuna Model-Statutin e Komunave. Ky Model-Statut ka shërbyer si një udhërrëfyes për komunat që të hartojnë statutet e tyre, në përputhje me Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale.

Në përputhje me detyrimin ligjor në lidhje me mbikëqyrjen e Komunave dhe vlerësimin e ligjshmërisë së akteve të Komunave, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal ka bërë vlerësimin e ligjshmërisë së statuteve të Komunave, nëse janë në pajtim me legjislacionin për Vetëqeverisje Lokale. Po ashtu, në baza të rregullta periodike është kryer vlerësimi i ligjshmërisë së rregulloreve dhe vendimeve të komunave dhe janë ndërmarrë veprimet e nevojshme nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal. Me qëllim të rritjes së transparencës për vendimet e marra në Komuna dhe krijimin e një librerie të akteve nënligjore të komunave, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal në bazë tremujore ka publikuar *“Monitoruesin e Vendimeve dhe Rregulloreve të Komunave”*.

Pas hartimit të legjislacionit bazë për Vetëqeverisje Lokale Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, së bashku me ministrit e linjës, kanë bërë identifikimin e ligjeve të cilat ishin në kolizion me legjislacionin për vetëqeverisje lokale, e më pas, duke u bazuar në agjendat e rregullta legjislative vjetore, është bërë harmonizimi me legjislacionin nga fusha e qeverisjes lokale. Pas themelimit të Grupit Ndërmintor për decentralizim, në kuadër të këtij grupi është formuar Grupi Punues për Reformën e Legjislacionit. Mandati i grupit punues për reformën e legjislacionit përshinte harmonizimin e legjislacionin sektorial me legjislacionin për vetëqeverisje lokale. Grupi për Reformën e Legjislacionit i kryesuar nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal dhe Zyra Civile Ndërkombëtare, pas analizave të nevojshme ka identifikuar ligjet të cilat ishin në kolizion me legjislacionin për vetëqeverisje lokale, e posaçërisht me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale.

Menjëherë pas identifikimit të ligjeve që kanë qenë në kolizion me legjislacionin për vetëqeverisje lokale, grupi punues ka propozuar strategjinë për amandamentimin e këtyre ligjeve dhe kanë krijuar fokus grupe që të shtyjnë përpara strategjinë. Këto fokus grupe përbëheshin nga një përfaqësues nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Zyra Civile Ndërkombëtare, një të ministrisë së linjës që sponsorizonin ligjin dhe një përfaqësues nga Asociacioni i Komunave të Kosovës.

3.2. Harmonizimi i legjislacionit sektorial me legjislacionin për vetëqeverisje lokale

Për të shmangur kolizionin ndërmjet ligjeve në të ardhmen, MAPL-ja, lëshon një deklaratë në afat prej 15 ditëve, që trajton se ligji i cili do të aprovohet, a është në përputhje me legjislacionin për vetëqeverisje lokale. Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal ka vazhduar të marrë pjesë në grupet punuese për harmonizimin e legjislacionit në fjalë, në mënyrë të vazhdueshme pas miratimit të strategjisë legjislative në çdo vit nga Qeveria e Kosovës. Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal në bashkëpunim me Zyrën Ligjore të Zyrës së Kryeministrit, ka identifikuar ligjet të cilat prekin vetëqeverisjen lokale, të cilat më pastaj janë harmonizuar me këtë legjislacion (shih shtojcat me listën e ligjeve dhe draft-ligjeve të cilat janë përpiluar dhe ndryshuar).

3.3. Decentralizimi Fiskal

Politika fiskale në Kosovë pas luftës (1999) bazohej në të hyrat dhe shpenzimet qeveritare për arritjen e qëllimeve të caktuara ekonomike dhe sociale në nivel qendror dhe lokal. Kjo u realizua fillimisht përmes ndërtimit të një politike themelore fiskale si dhe sistemi të qëndrueshëm administrative, e udhëhequr përmes Autoritetit Qendror Fiskal (AQF) (e themeluar në Shtator/99) si ndërtues i politikës fiskale në Republikën e Kosovës. Decentralizim fiskal, ndarja apo bartja e përgjegjësi në sferën fiskale, nga organet qendrore në ato lokale, në Republikën e Kosovës është një fenomen i ri që ka marrë zhvillim pas vitit 1999. Të ardhurat e pushtetit lokal në fillim zënin vend vetëm 0.35% të të ardhurave të përgjithshme shtetërore, të cilat grumbullohen kryesisht nga autoritetet fiskale qendrore dhe i jepeshin autoriteteve vendore në formën e grandeve të pakushtëzuara.

Në fillim disa taksa vendore janë transferuar për tu grumbulluar nga vetë autoritetet vendore-lokale, si taksa mbi biznesin e vogël, taksa mbi tokën bujqësore, etj, qe besohet se kalimi i këtij funksioni pranë autoriteteve vendore do të ndikojë pozitivisht në rritjen e të ardhurave. Në çdo rast, kalimi i këtyre funksioneve duhet të ecte gradualisht me përgatitjen e administratës lokale për të qenë e aftësuar për marrjen përsipër të këtyre kompetencave. Problemet në këtë drejtim ishin kapacitetet e pazhvilluara lokale për parashikimin e nevojave financiare sipas nevojave reale. Një tjetër aspekt i decentralizimit përfshinte dhe zhvillimin e funksioneve të përbashkëta midis autoriteteve lokale dhe qendrore, si në fushën e arsimit, shëndetësisë, mbrojtjes sociale, rendit publik dhe mbrojtjes së mjedisit. Financat lokale kanë lidhje të rëndësishme me politikën e stabilizimit makroekonomik në ekonominë e Kosovës në tranzicion, dhe krijojnë kushte për zgjerimin e bazës tatimore.

Ne mënyrë që decentralizimi fiskal të jetë efikas është mundur të gjenden modele sa më të përshtatshme që do të mundësonin:

- *Efikasitet dhe përgjegjësi me te madhe për plotësimin sa me të plotë, sa më kualitativ, të nevojave të qytetareve sipas parimit të subsidiaritetit, forcimin e përgjegjësisë së pushtetit lokal në mbledhjen e të hyrave vetanake;*
- *Lehtësimin e koordinimit dhe të harmonizimit të politikës fiskale në mes të njësive qendrore dhe lokale;*
- *Krijimin e kushteve për konkurrencë ndërlokale dhe për inovacione në ofrimin e mallrave dhe shërbimeve;*
- *Transparencë më të madhe buxhetore etj.*

Sipas rregullores së UNMIK-ut 2000/45 mbi Vetëqeverisjen e Komunave të Kosovës, e me vonë edhe me Rregulloren UNMIK-ut 2007/30 e shpallur me 16 tetor 2007 për ndryshimin e Rregullores së 2000/45, buxheti i komunës duhet të jetë i balancuar, i përgatitur në mënyrë transparente dhe i bazuar në kritere objektive. Buxheti duhet të përmbante planin për aktivitete dhe udhëheqje ekonomike brenda vitit fiskal dhe duhet të përfshijë të gjitha parashikimet e të hyrave, shpenzimet kapitale dhe të përditshme të komunës. Komiteti për politikë dhe financa

ishte përgjegjës për propozimin e buxhetit, për formulimin dhe hulumtimin e drejtimit strategjik të komunës në të ardhmen.

Buxheti i komunave të Kosovës sipas këtyre Rregulloreve përbëhet nga financimi nga Pushtetit Qendror dhe të hyrat komunale. Transferimet financiare për komuna Pushteti Qendror e bënte duke u bazuar në kritere objektive dhe duke përfshirë edhe vlerësimin e nevojave dhe burimeve financiare për çdo komunë me prioritetet e shpenzimeve të përcaktuara nga Pushteti Qendror. Një pjesë e fondeve të transferuara mund të ndahej për veprimtari specifike të përcaktuara në kapitullin 1, neni 3, që kishte të bënte me përgjegjësit e komunave.

Komuna mund të mbledhë të hyra në përputhje me ligjet dhe udhëzimet e Pushtetit Qendror për rregullimin përkatës të këtyre çështjeve:

- *Nga licencat dhe pagesat që i cakton dhe i vë komuna;*
- *Nga të ardhurat dhe pasuria e komunës dhe*
- *Nga gjokat apo përqindja e gjobave.*

Gjithashtu, në bazë të Rregullores së UNMIK-ut 2003/29 “ Për tatimin e pronës së paluajtshme në Kosovë ”, ky tatim aplikohet në Kosovë nga viti 2003, nga Kuvendet Komunale. Ky tatim është burim i të hyrave vetanake të komunës dhe menaxhohet nga pushteti lokal.

Kuvendi komunal mbledh tatimin në pronë prej këtyre kategorive të pronës:

- *Prona e banuar;*
- *Prona komerciale;*
- *Prona industriale;*
- *Prona bujqësore;*
- *Prona e paluajtshme e braktisur; dhe*
- *Në objektet e pabanuara.*

Baza tatimore e tatimit në pronë është vlera e pronës në treg, që përcaktohet nga komuna përmes standardeve të vlerësimit. Pas shpalljes së Pavarësisë, dhe më hyrjen në fuqi të legjislacionit të ri për Vetëqeverisje Lokale, gjegjësisht ligjit për financat e pushtetit lokal, u krijua një bazë me qëndrueshme ligjore për avancimin e decentralizimit fiskal. Tani komunat kanë një pavarësi më të gjerë financiare. Sipas LFPL, në përputhje me politikat ekonomike kombëtare dhe duke pasur parasysh qëndrueshmërinë fiskale të komunave dhe Qeverisë, Komunat e Kosovës kanë të drejtë të kenë burime të mjaftueshme financiare me të cilat mund të disponojnë lirshëm gjatë ushtrimit të kompetencave të tyre komunale në përputhje me ligjet e zbatueshme të Kosovës.

Burimet financiare komunale do të jenë të barasvlershme me kompetencat komunale të përcaktuara në Kushtetutë dhe në LVQL. Kuvendi komunal dhe zyrtarët ekzekutiv kanë të drejtën dhe autorizimin që në mënyrë të pavarur t'i rregullojnë dhe menaxhojnë burimet financiare të cilat rrjedhin nga të hyrat vetanake komunale ose të cilat i janë ndarë komunës në formë të grantit të përgjithshëm. Parimi i pavarësisë financiare të komunave do zbatohet kundrejt financimit dhe zbatimit të kompetencave vetanake komunale.

4. Zgjedhjet Lokale ne Republikën e Kosovës

Në Kosovën që nga paslufta janë mbajtur 4 palë zgjedhje lokale. Zgjedhjet e para lokale janë mbajtur në vitin 2000, pastaj në vitin 2002, në vitin 2007 dhe në vitin 2009.

Zgjedhjet Lokale 2000

Zgjedhjet e para, u mbajtën më 28 tetor të vitit 2000. Numri i regjistruar i votueseve në këto zgjedhje ishte 913, 179, kurse kanë votuar 721, 260 ose shprehur në përqindje 79%. Në këto zgjedhje është votuar me lista të hapura, për një kandidat të vetëm. Votimet u zhvilluan në 30 zona elektorale, me 380 qendra votuese, dhe 1464 vendvotime, ku nga 920 ulëse, u zgjodhën 869 këshilltar për Kuvendet Komunale dhe në tri komuna u emëruan.

Zgjedhjet Lokale 2002

Zgjedhjet e dyta për pushtetin lokal, u mbajtën më 26 tetor të vitit 2002. Numri i votueseve të regjistruar në këto zgjedhje ishte 1, 320, 481, kurse kanë votuar 711, 205, ose shprehur në përqindje 53, 85%. Këto zgjedhje u bënë me lista të mbyllura, dhe u votua vetëm për subjektin politik. Subjektet politike, i caktuan kandidatët e tyre në listë. 1/3 e kandidatëve për këshilltar ne Kuvendin e Komunës është përcaktuar në bazë të gjinisë. Gjithsejtë, kishte 30 zona elektorale, me 503 qendra votuese, dhe 1727 vendvotime, ku u zgjodhën 920 këshilltar për Kuvendet Komunale.

Zgjedhjet Lokale 2007

Zgjedhjet e vitit 2007, u mbajtën më 17 nëntor. Ne këto zgjedhje u votua për kandidatet për këshilltar në Kuvendet Komunale si dhe për Kryetar të Komunave. Numri i votueseve të regjistruar në këto zgjedhje ishte 1, 454, 174, kurse kanë votuar 612, 513 ose shprehur në përqindje 41.74%. Kurse, më 8 dhjetor, u zhvillua rundi i dytë për Kryetar të Komunave. Zgjedhjet për Kuvendet Komunale, dhe për Kryetar të Komunave, u zhvilluan në 30 zona elektorale, me 621 qendra votuese, dhe 2323 vendvotime, ku u zgjodhën 920 këshilltar për Kuvendet Komunale, si dhe 30 Kryetar të Komunave, ndërsa u bënë emëime në pesë komuna/katër kryetar të komunave.

Zgjedhjet Lokale 2009

Janë mbajtur më 15 nëntor 2009. Organizimi dhe mbajtja e zgjedhjeve, është realizuar nga institucioni i pavarur Komisioni Qendror i Zgjedhjeve (KQZ), të parat zgjedhje të organizuara në mënyrë të pavarur nga institucionet e Kosovës, pas shpalljes së Pavarësisë më 17 shkurt 2008. Lista Përfundimtare Votuese për Zgjedhjet Lokale 2009, ishte 1, 563, 741 votues, të ndarë në 36 komuna, në 746 qendra votimi dhe, në 2256 vendvotime. Në zgjedhjet e 15 Nëntorit (në nivel vendi), rezultati i daljes së qytetarëve me të drejtë vote në zgjedhje ka qenë: 45, 36% ose, 709, 362 votues. Nga rezultatet e zgjedhjeve të 15 Nëntorit, në Raundin e Dytë të

Zgjedhjeve kanë shkuar 21 komuna. Rundi i Dytë (balotazhi) për Kryetar Komune, është mbajtur më 13 dhjetor, 2009³.

Pjesëmarrja e qytetareve në zgjedhjet lokale ne Republikën e Kosovës			
<i>Viti i mbajtjes se zgjedhjeve</i>	<i>Numri i votuesve te regjistruar</i>	<i>Numri i votuesve qe kanë votuar</i>	<i>Përqindja</i>
Zgjedhjet Lokale 2000	913, 179	721, 260	79%
Zgjedhjet Lokale 2002	1, 320, 481	711, 205	53, 85%
Zgjedhjet Lokale 2007	1, 454, 174	612, 513	41, 74 %
Zgjedhjet Lokale 2009	1, 563, 741	709, 362	44, 67%

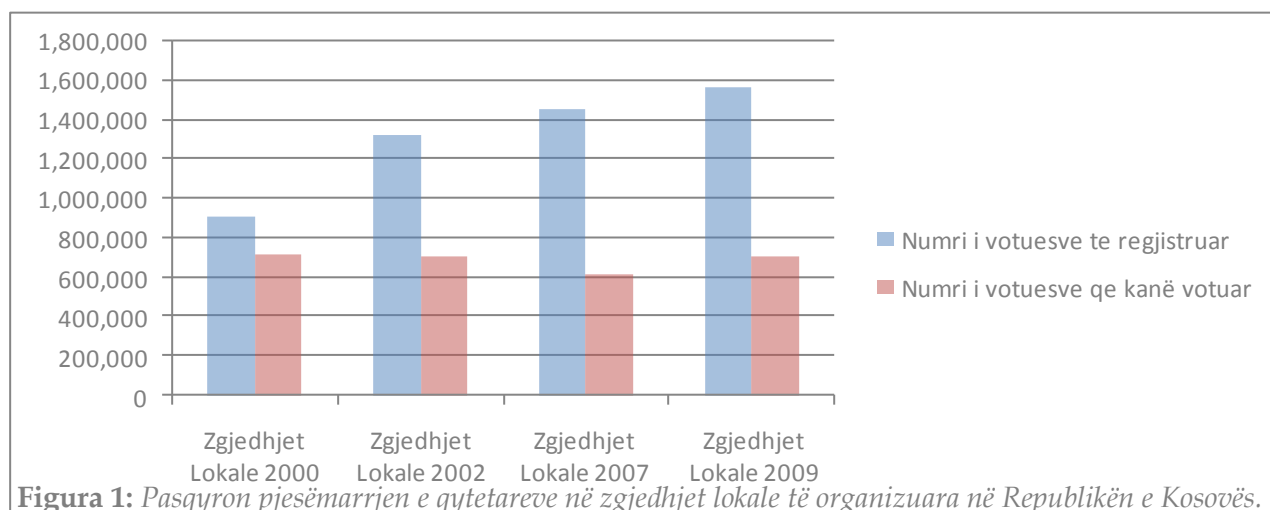

Foto 1. Pjesëmarrja e qytetareve në zgjedhjet lokale ne Republikën e Kosovës

4.1. Zgjedhjet në Komunave të Reja, Funkcionalizimi i tyre dhe Bartja e Kompetencave

Pas shpalljes se Pavarësisë së Kosovës, dhe miratimit të legjislacionit bazë për vetëqeverisje lokale të parapara në pakon e Ahtisarit, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, bazuar ne legjislacionin e qeverisjes lokale dhe Planin e Veprimit për Zbatimin e Decentralizimit, ka shqyrtuar programe dhe projekte për zhvillimin e mëtejshëm të procesit të decentralizimit dhe konsolidimit të vetëqeverisjes lokale në drejtim të avancimit të reformës në pushtetit lokale, dhe krijimin e komunave të reja. Pasi miratimit në Kuvendin e Kosovës, të Ligji për Kufijtë Administrativ të Komunave, i cili ka hyrë në fuqi me date 15 qershor 2008, i cili parashikon themelimin e 5+1 komunave të reja në vendbanimet ku komuniteti serb është shumicë, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal ka punuar vazhdimisht në implementimin e këtij legjislacioni.

Themelimi i Ekipeve Përgatitore Komunale ka shërbye si mekanizëm kalimtar para themelimit të komunave, për kryerjen e punëve përgatitore për themelimin e komunës së re

³ <http://www.kqz-ks.org>

deri në zgjedhjen e organeve komunale të zgjedhura në përputhje me Kushtetutën dhe ligjet e Kosovës. Komunat e reja janë themeluar, në kufijtë e të cilave janë caktuar në shtojcën e Aneksit III të Pakos së Ahtisarit, dhe ashtu si janë përcaktuar me Ligjin për Kufijtë Administrativ të Komunave. Gjatë periudhës Prill 2008-Prill 2009, Grupi Punues për Themelimin e Komunave të Reja ka vendosur kontakte me organizata dhe individë në vendbanimet serbe dhe të gjitha sondazhet tregonin se nga pikëpamja teknike rreth 70% e komunitetit serbe pranon procesin e decentralizimit si të favorshëm.

Ky proces ka qenë pozitiv dhe si rezultat i punës së vazhdueshme nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Zyra Civile Ndërkombëtare, dhe Ekipe Përgatitore Komunale që kanë bërë një punë produktive ky proces është përmbyllur me sukses të plotë në procesin zgjedhor të mbajtur më 15 nëntor 2009 në të cilin pjesëmarrja e serbëve ka qenë e kënaqshme dhe si rezultat final kemi zgjedhjen e organeve demokratike në komunat: Graçanicë, Kllokot, Ranillug, dhe Novobërdë, dhe me 20 qershor 2010 në komunën Partesh.

4.1.1. Komuna e Graçanicës

Komuna e Graçanicës shtrihet në pjesën lindore dhe qendrore të Kosovës. Ajo kufizohet me komunën e Prishtinës në perëndim, me komunën e Lipjanit në juglindje dhe komunën e Fushë Kosovës në veriperëndim. Komuna e Graçanicës që ka dale nga procesi i decentralizimit “përbëhet nga 16 zona kadastrale me një sipërfaqe prej 131. 25 km katrorë, ku jetojnë 18, 642 banorë”⁴, prej tyre: “689 (3, 7%) shqiptarë, 15, 972 (85, 7%) serbë dhe 1, 981 (10. 6%) nga bashkësitë e pakicave të tjera etnike”⁵. Me 15 nëntor 2009 në “komunën e Graçanicës u mbajtën zgjedhjet lokale, me një pjesëmarrje të votuesve prej 23.0%”⁶. Në zgjedhjet për kryetar të komunës së Graçanicës të mbajtura më 15 nëntor 2009 kanë marrë pjesë shtatë kandidatë, “ku Bojan Stojanović nga Partia Samostalna Liberalna Stranka, me 2, 219 vota gjithsej ose me një përqindje 60, 94 % u zgjodh kryetar i Komunës së Graçanicës”⁷.

Konstituimi i Kuvendit të Komunës-Me datën 29 dhjetor 2009 është bërë konstituimi i Kuvendi të Komunës, betimi i anëtarëve të kuvendit komunal, betimi i kryetarit të komunës, si dhe zgjedhja e kryesuesit të kuvendit komunal. Komuna e Graçanicës ka miratuar Statutin e komunës, si dhe ka themeluar Komitetin për Politikë e Financa dhe Komiteti për Komunitete.

Administrata e Komunës së Graçanicës-Administrata e komunës së Graçanicës, përbëhet prej 7 drejtorive komunale, dhe 60 shërbyes civil të cilët punojnë në administratën komunale, kurse numri i përgjithshëm i të punësuarve të cilët paguhet nga buxheti i Republikës së Kosovës është 441.

Progresi në fushën e sigurisë-Në komunën e Graçanicës është bërë emërimi i Komandantit të Stacionit Policor, gjithashtu ekziston objekti ku është e vendosur Policia e Kosovës dhe në përgjithësi ka një infrastrukturë të mirë, dhe gjendja e sigurisë është në nivel të mirë. Gjithashtu

⁴ Ligji për Financat e Pushtetit Lokal NR. 03/L-049, Shtojca I, fq. 76.

⁵ Municipal Profile: “Graçanice”, Local Government Initiative & USAID & RTI – International, June I, 2007, fq. 4.

⁶ <http://www.kqzks.org/SKOZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/komune/StatisticByMunicipality.pdf>, fq. 35.

⁷ <http://www.kqzks.org/SKOZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/kryetar/results%20by%20municipality%20.pdf>, fq. 36

janë caktuar kufijtë komunal brenda të cilëve vepron Policia e Kosovës nga ky stacion, si dhe është formuar, Këshilli Komunal për Siguri në Bashkësi”⁸.

Numri i votuesve të regjistruar	16,317
Numri i votuesve të cilët kanë votuar	3,535
Numri i votuesve me kusht	210
Pjesëmarrja totale në votim	23,0 %

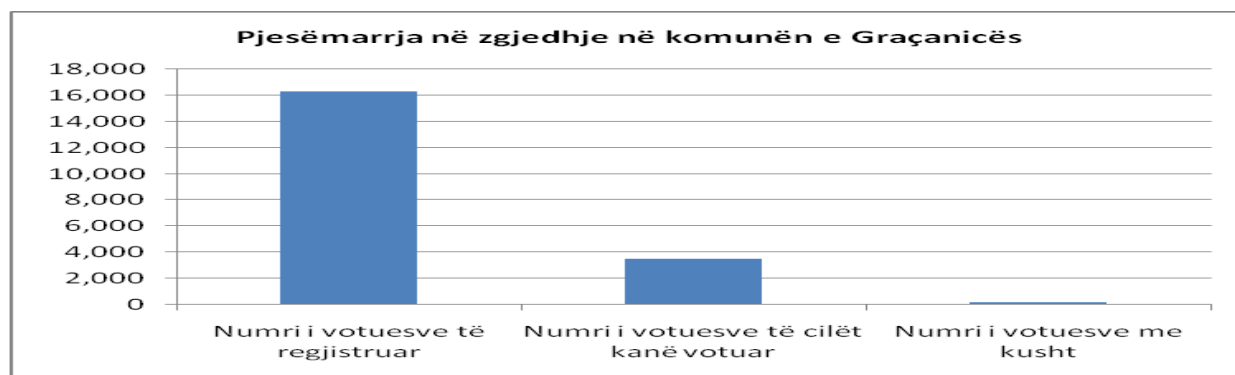

Figura 2: Pasqyron pjesëmarrjen në zgjedhje në komunën e Graçanicës, ku numri i votuesve të regjistruar ka qenë 16, 317 apo 81 %, numri i votuesve të cilët kanë votuar ka qenë 3, 535 apo 18 %, dhe numri i votuesve me kusht ka qenë 210 apo 1 %”⁹.

Marrëveshjet e Mirëkuptimit për bartje të dokumentacionit-Me qëllim që komunat e reja të ushtrojnë të gjitha përgjegjësit e tyre të garantuara me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale dhe ligjet tjera të veçanta MAPL-ja, ka përgatit marrëveshjen e mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja.

Marrëveshja e Mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja është nënshkruar më 20. 04. 2010, nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Ministria e Ekonomisë dhe Financave, Ministria e Punëve të Brendshme, komunat amë që janë prekur me procesin e decentralizimit, komunat e reja dhe Agjencioni Kadastral i Kosovës. Marrëveshjet e mirëkuptimit janë realizuar ashtu siç është paraparë që komunat amë, të dorëzojnë komunave të reja të gjithë dokumentacionin dhe shënimet që kanë të bëjnë me arkivin, zonat kadastrale, tatimin në pronë, shfrytëzimin e tokës, planifikim urban dhe gjendjen civile.

Buxheti i komunës së Graçanicës - Buxheti i komunës së Graçanicës për vitin 2010 ishte 2, 719, 850 euro, ku të gjitha ishin nga grantet qeveritare. Për vitin 2011 ky buxhet ishte 4, 538, 780 euro, prej të cilave 4, 138, 780 euro ishin nga grantet qeveritare, kurse 400, 000 euro si të hyra vetanake. Ndërsa, për vitin 2012 është 4, 978, 470 euro, prej të cilave 4, 441, 470 euro ishin nga

⁸MAPL: “Raport i Punës i Grupeve për Decentralizim, Korrik – Nëntor, 2011”, Divizioni për Reformë të Pushtetit Lokal – DHRPL, fq. 14.

⁹ “Progresi në Themelimin dhe Zhvillimin e Komunave të Reja”, MAPL, Prishtinë, 2010, fq. 2 -3.

grantet qeveritare, ndërsa 537, 000 euro si të hyra vetanake. Nga të dhënat e lartshënuar na del se buxheti i komunës së Graçanicës në vitin 2011 ka pasur një ngritje prej 1, 818, 930 euro në krahasim me vitin 2010, dhe gjithashtu në vitin 2012 ka pasur ngritje prej 439, 690 në krahasim me vitin 2011. Kjo tregon se komuna e Graçanicës ka pasur ngritje të buxhetit prej viti në vit, dhe gjithashtu ka rritur edhe kapacitetet për mbledhjen e të hyrave vetanake.

4.1.2. Komuna e Ranillugut

Komuna e Ranillugut e themeluar në kuadër të procesit të decentralizimit “ka një shtrirje gjeografike në pjesën lindore të Kosovës me një sipërfaqe prej 74, 28 km katrorë, në të cilën jetojnë përafërsisht 4,955 banorë”¹⁰. Kjo komunë është krijuar në kuadër të territorit të Komunës së Kamenicës duke marrë 15% të territorit të saj. Komuna e Ranillugut kufizohet me komunën e Kamenicës në veri, me komunën e Novobërdës në perëndim, me Gjilanin në Juglindje. Kjo komunë përbëhet nga 13 zona kadastrale. Më 15 nëntor 2009 në “komunën e Ranillugut u mbajtën zgjedhjet lokale, ku pjesëmarrja e votuesve ishte 12. 4%”¹¹. Në zgjedhjet për kryetar të komunës së Ranillugut të mbajtura më 15 nëntor 2009 kanë marrë pjesë dy kandidatë, “ku Gradimir Mikiç nga Partia Gradjanska Inicijativa za Opstinu Ranilug - GIZOR, me 421 vota gjithsej ose me një përqindje rreth 71, 11 % u zgjodh kryetar”¹².

Numri i votuesve të regjistruar	4,822
Numri i votuesve të cilët kanë votuar	568
Numri i votuesve me kusht	30
Pjesëmarrja totale në votim	12, 4 %

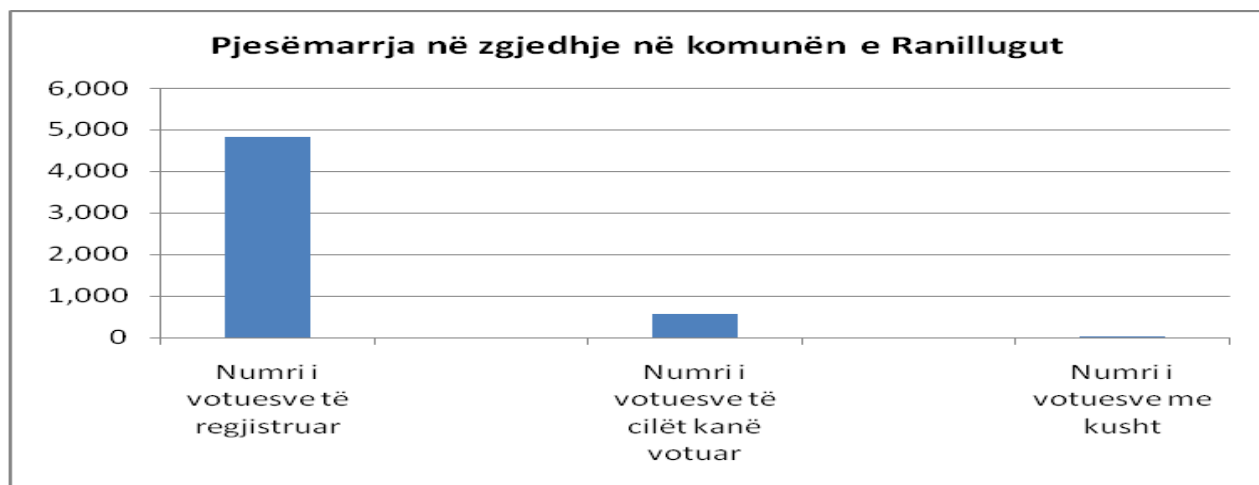

Figura 3: Numri i votuesve të regjistruar në komunën e Ranillugut ka qenë 16, 317 apo 81 %, numri i votuesve të cilët kanë votuar ka qenë 3, 535 apo 18 %, dhe numri i votuesve me kusht ka qenë 210.

¹⁰ Ligji për Financat e Pushtetit Lokal NR. 03/L-049, Shtojca I, fq. 77.

¹¹ <http://www.kqzks.org/SKQZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/komune/StatisticByMunicipality.pdf>, fq. 36

¹² <http://www.kqzks.org/SKQZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/kryetar/results%20by%20municipality%20.pdf>, fq. 37

Konstituimi i kuvendit të komunës-Me datën 5 janar 2010 është bërë konstituimi i Kuvendit të Komunës, betimi i anëtarëve të kuvendit të komunës, betimi i kryetarit të komunës, si dhe zgjedhja e kryesuesit të kuvendit të komunës. Komuna e Ranillugut ka miratuar Statutin e komunës, si dhe ka themeluar Komitetin për Politikë e Financa dhe Komitetin për Komunitete.

Administrata e komunës -Komuna e Ranillugut i ka të themeluara 5 drejtori: Numri i shërbyesve civil në komunën e Ranillugut është gjithsej pesëdhjetë e pesë (55), prej të cilëve nëntë (9) janë femra.

Progresi në fushën e sigurisë - Në komunën e Ranillugut “është emëruar komandanti i stacionit të policisë, policia në këtë komunë është vendos në një objekt montazh, është ndarë prona për ndërtimin e stacionit dhe pritet që së shpejti të filloj ndërtimi i objektit”¹³.

Marrëveshjet e Mirëkuptimit për bartje të dokumentacionit- Me qëllim që komunat e reja të ushtrojnë të gjitha përgjegjësit e tyre të garantuara me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale dhe ligjet tjera të veçanta MAPL-ja, ka përgatit marrëveshjen e mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja. Marrëveshja e Mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja është nënshkruar më 20. 04. 2010 nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Ministria e Ekonomisë dhe Financave, Ministria e Punëve të Brendshme, komunat amë që janë prekur me procesin e decentralizimit, komunat e reja dhe Agjencioni Kadastral i Kosovës.

Foto 5: Nënshkrimi i marrëveshjes së bartjes së kompetencave nga komunat amë në komunat e reja.

¹³ MAPL: “Raport i Punës i Grupeve për Decentralizim, Korrik – Nëntor, 2011”, Divizioni për Reformë të Pushtetit Lokal – DHRPL, 2011, fq. 15.

Buxheti i komunës së Ranillugut -Buxheti i komunës së Ranillugut për vitin 2010 ishte 693, 634 euro, ku të gjitha ishin nga grandet qeveritare. Ndërsa, për vitin 2011 ishte 997, 071 euro, prej tyre 957, 071 euro kanë qenë grande qeveritare, kurse 40, 000 euro si të hyra vetanake. Për vitin 2012 buxheti i komunës së Ranillugut është 1, 090, 365 euro, prej të cilave 1, 030, 665 euro ishin nga grandet qeveritare, ndërsa 59, 700 euro si të hyra vetanake. Nga të dhënat e lartshënuar na del se buxheti i komunës së Ranillugut ne vitin 2011 ka pasur një ngritje prej 263, 437 euro në krahasim me vitin 2010. Gjithashtu, në vitin 2012 ka pasur ngritje për 93, 294 euro në krahasim me vitin 2011. Kjo tregon se komuna e Ranillugut ka pasur ngritje të buxhetit prej viti në vit, dhe gjithashtu ka rritur edhe kapacitetet për mbledhjen e të hyrave vetanake.

4.1.3. Komuna e Kllokotit

Komuna e Kllokotit gjendet në një rajon kryesisht kodrinor dhe bujqësor, me popullsi me shumicë serbe. Si zonë bujqësore, infrastruktura dhe ekonomia janë më pak të zhvilluara se sa mesatarja. Kjo “komunë shtrihet në pjesën juglindore të Kosovës. Përbëhet nga katër zona kadastrale me një sipërfaqe 23.39 km katrorë”¹⁴, me “një popullsi prej 4,542 banorësh”¹⁵. Më 15 nëntor 2009 në “komunën e Kllokotit u mbajtën zgjedhjet lokale, ku pjesëmarrja e votuesve ishte 25,2%”¹⁶. Në zgjedhjet për kryetar komunës së Kllokotit të mbajtura më 15 nëntor 2009 ka marrë pjesë vetëm një “kandidat, Sasha Mirković nga partia Samostalna Liberalna Stranka”¹⁷.

Numri i votuesve të regjistruar	2,706
Numri i votuesve të cilët kanë votuar	673
Numri i votuesve me kusht	9
Pjesëmarrja totale në votim	25,2 %

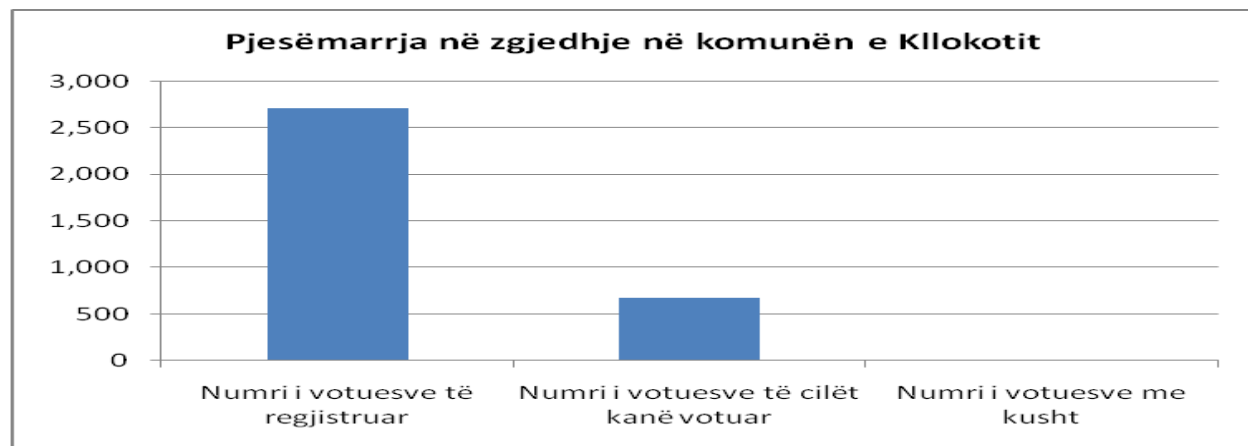

Figura 4: Pasqyron pjesëmarrjen e qytetarëve në zgjedhje në komunën e Kllokotit, ku numri i votuesve të regjistruar ka qenë 2, 706 apo 80 %, numri i votuesve të cilët kanë votuar ka qenë 673 apo 20 %, dhe numri i votuesve me kusht ka qenë 9 apo 0 %”¹⁸.

¹⁴ Profili i komunës: “Graçanice”, Nisma e Qeverisjes Lokale & USAID & RTI – International, June I, 2007, fq. 4.

¹⁵ Ligji për Financat e Pushtetit Lokal NR. 03/L-049, Shtojca I, fq. 77.

¹⁶ <http://www.kqzks.org/SKQZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/komune/StatisticByMunicipality.pdf>, fq. 37.

¹⁷ <http://www.kqzks.org/SKQZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/kryetar/results%20by%20municipality%20.pdf>, fq. 38.

¹⁸ “Progresi në Themelimin dhe Zhvillimin e Komunave të Reja”, MAPL, Prishtinë, 2010, fq. 17.

Konstituimi dhe funksionimi i kuvendit të komunës - Me 8 janar 2010 është mbajtur seanca inauguruese në Komunën e Kllokotit, ku është bërë betimi i kryetarit të komunës dhe i anëtarëve të kuvendit të komunës. Me 21 janar 2010 është mbajtur mbledhja e kuvendit të komunës së Kllokotit ku është zgjedhur Kryesuesi i kuvendit dhe zëvendës kryesuesi. Në cilësinë e kryesuesit të Kuvendit u zgjedh Zharko Dejanovic, ndërsa si zëvendës kryesues u zgjedh Nasip Sinani. Po ashtu është miratuar Statuti i Komunës dhe Rregullorja e punës së Kuvendit të komunës Kllokot, si dhe janë themeluar Komitetit për Politikë dhe Financa dhe Komiteti për Komunitete.

Administrata e komunës - administrata e komunës së Kllokotit përbëhet nga pesë drejtori komunale. Numri i shërbyesve civil në këtë komunë është dyzet e shtatë (47), prej të cilëve njëmbëdhjetë (11) janë femra.

Progresi në fushën e sigurisë - Në komunën e Kllokotit “është emëruar komandanti i Policisë dhe pritjet të ndërtohet objekti për nevojat e Policisë”¹⁹.

Marrëveshjet e Mirëkuptimit për bartje të dokumentacionit -Me qëllim që komunat e reja të ushtrojnë të gjitha përgjegjësit e tyre të garantuara me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale dhe ligjet tjera të veçanta MAPL-ja, ka përgatit marrëveshjen e mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja.

Marrëveshja e Mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja është nënshkruar më 20. 04. 2010 nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Ministria e Ekonomisë dhe Financave, Ministria e Punëve të Brendshme, komunat amë që janë prekur me procesin e decentralizimit, komunat e reja dhe Agjencioni Kadastral i Kosovës. Marrëveshjet e mirëkuptimit janë realizuar ashtu siç është paraparë që komunat amë, të dorëzojnë komunave të reja të gjithë dokumentacionin dhe shënimet që kanë të bëjnë me arkivin, zonat kadastrale, tatimin në pronë, shfrytëzimin e tokës, planifikim urban dhe gjendjen civile.

Buxheti i komunës së Kllokotit -Buxheti i komunës së Kllokotit për vitin 2010 ishte 719, 601 euro, ku të gjitha ishin nga grandet qeveritare. Ndërsa, për vitin 2011 ishte 855, 745 euro, prej tyre 847, 355 euro kanë qenë grande qeveritare, kurse 8, 390 euro si të hyra vetanake. Për vitin 2012 buxheti i komunës së Kllokotit është 929, 097 euro prej të cilave 885, 797 euro janë grande qeveritare, ndërsa 43, 300 të hyra vetanake. Nga të dhënat e lartshënuar na del se buxheti i komunës së Kllokotit për vitin 2011 ka pasur një ngritje prej 136, 144 euro në krahasim më vitin 2010. Gjithashtu buxheti i komunës së Kllokotit në vitin 2012 ka pasur ngritje prej 73, 352 euro në krahasim me vitin 2011. Kjo tregon se komuna e Kllokotit ka pasur ngritje të buxhetit prej viti në vit, dhe gjithashtu ka rritur edhe kapacitetet për mbledhjen e të hyrave vetanake.

4.1.4. Komuna e Parteshit

Komuna e Parteshit përbëhet nga tri zona të vogla kadastrale, me popullsi me shumicë serbe, që më përpara ndodhej në territorin e komunës së Gjilanit. Aktiviteti kryesor në këtë

¹⁹ MAPL: “Raport i Punës i Grupeve për Decentralizim, Korrik – Nëntor, 2011”, Divizioni për Reformë të Pushtetit Lokal – DHRPL, 2011, fq. 15.

“komunë kryesisht është bujqësia. Komuna e Parteshit shtrihet në pjesën lindore të Kosovës, me një sipërfaqe prej 28, 66 km katrorë”²⁰, dhe me “popullsi prej 5, 217 banorësh”²¹. Më 20 qershor 2010 në komunën e Parteshit u mbajtën zgjedhjet lokale, “ku pjesëmarrja e votuesve ishte 55, 94%”²². Në zgjedhjet për “kryetar të komunës së Parteshit të mbajtura më 20 qershor 2010, kanë marrë pjesë 4 kandidat”²³. Raundi i dytë i zgjedhjeve u zhvillua me 18 korrik 2010, ku konkurruan Nenad Cvetković dhe Todor Mirković. Kandidati fitues ishte “Nenad Cvetković me 57.63% të votave”²⁴.

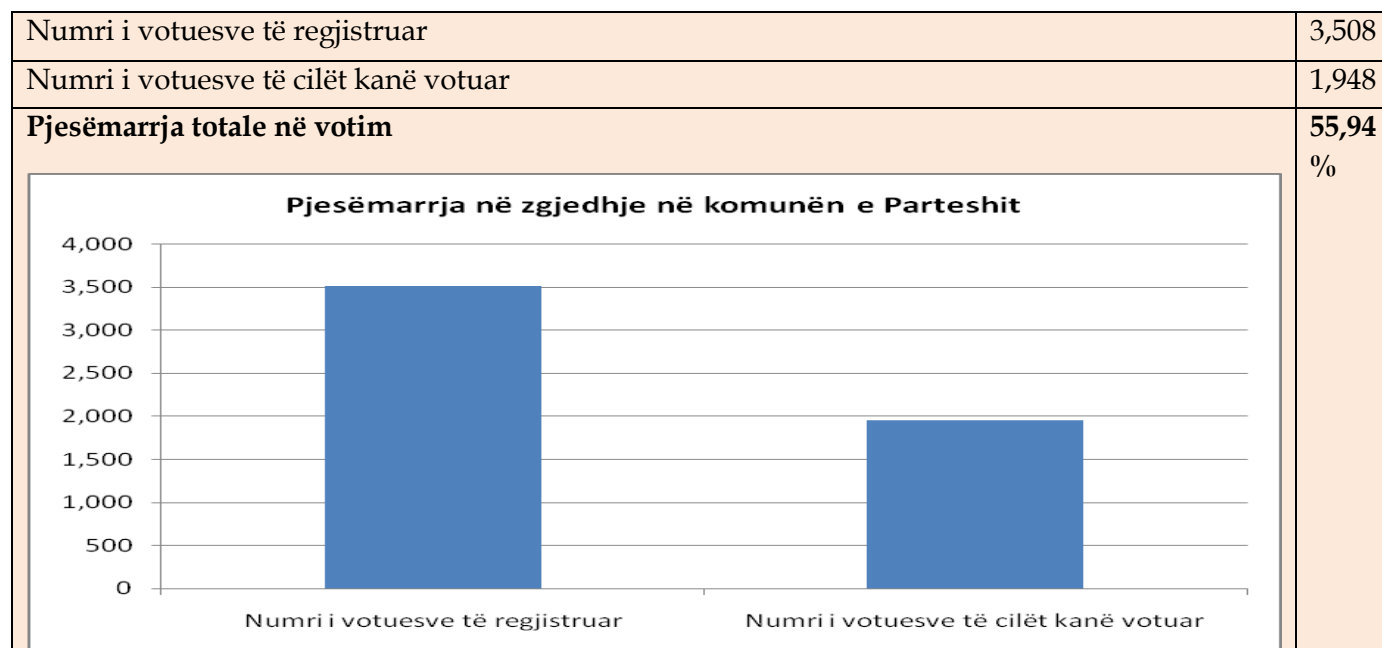

Figura 5: Pasqyron pjesëmarrjen e qytetarëve në zgjedhje në komunën e Parteshit, ku numri i votuesve të regjistruar ka qenë 3, 508 apo 64 %, numri i votuesve të cilët kanë votuar ka qenë 1, 948 apo 36 %, me një total të pjesëmarrjes së përgjithshme në votim 55, 94 %”²⁵.

Konstituimi dhe funksionimi i kuvendit të komunës - Me 31 gusht 2010 është mbajtur seanca inauguruese në Komunën e Parteshit, ku u zgjodh kryesuesi i kuvendit z. S. Mladenovic nga I.Q. ZAVICAJ. Po ashtu, u miratua Statuti i Komunës dhe Rregullorja e punës së Kuvendit të komunës, si dhe janë themeluar Komiteti për Politikë dhe Financa dhe Komiteti për Komunitete.

Administrata e komunës – administrata e komunës së Parteshit përbëhet nga 6 drejtori.

²⁰ Municipal Profile: “Graçanice”, Local Government Initiative & USAID & RTI – International, June I, 2007, fq. 4.

²¹ Ligji për Financat e Pushtetit Lokal NR. 03/L-049, Shtojca I, fq. 77.

²² <http://www.kqzks.org/SKQZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/komune/Statkk%20sipas%20ven%20timeve%20-%20Partesh.pdf>, fq. 2.

²³ http://www.kqz-ks.org/SKQZ-WEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/kryetar/parteshkk_raundi1.pdf, fq. 2.

²⁴ http://www.kqz-ks.org/SKQZ-WEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/kryetar/parteshkk_raundi2.pdf, fq. 2.

²⁵ “Progresi në Themelimin dhe Zhvillimin e Komunave të Reja”, MAPL, Prishtinë, 2010, fq. 23.

Progresi në fushën e sigurisë -Në komunën e Parteshit “është emëruar komandanti i policisë dhe objekti për nevojat e stacionit të policisë është në rindërtim e sipër. Gjithashtu, “është funksionalizuar edhe Këshilli Komunal për Siguri në Bashkësi, i cili gjatë kësaj periudhe ka mbajtur 2 mbledhje”²⁶.

Marrëveshjet e Mirëkuptimit për bartje të dokumentacionit -Me qëllim që komunat e reja të ushtrojnë të gjitha përgjegjësit e tyre të garantuara me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale dhe ligjet tjera të veçanta MAPL-ja, ka përgatit marrëveshjen e mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja. Marrëveshja e Mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja është nënshkruar më 20. 04. 2010 nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Ministria e Ekonomisë dhe Financave, Ministria e Punëve të Brendshme, komunat amë që janë prekur me procesin e decentralizimit, komunat e reja dhe Agjencioni Kadastral i Kosovës.

Marrëveshjet e mirëkuptimit janë realizuar ashtu siç është paraparë që komunat amë, të dorëzojnë komunave të reja të gjithë dokumentacionin dhe shënimet që kanë të bëjnë me arkivin, zonat kadastrale, tatimin në pronë, shfrytëzimin e tokës, planifikim urban dhe gjendjen civile.

Buxheti i komunës së Parteshit: Buxheti i komunës së Parteshit për vitin 2010 ishte 410, 652 euro, ku të gjitha ishin grande qeveritare. Ndërsa, për vitin 2011 ishte 905, 424 euro, ku të gjitha ishin grande qeveritare. Për vitin 2012 buxheti i komunës së Parteshit është 922, 459 euro, prej te cilave 887, 459 euro janë grande qeveritare, ndërsa 35,000 euro nga te hyrat vetanake të komunës. Nga të dhënat e lartshënuar na del se buxheti i komunës së Parteshit në vitin 2011 ka pasur një ngritje prej 494, 772 euro në krahasim më vitin 2010. Gjithashtu, në vitin 2012 ka pasur ngritje prej 17, 035 euro në krahasim me vitin 2011. Kjo tregon se komuna e Parteshit ka pasur ngritje të buxhetit prej viti në vit, dhe gjithashtu ka rritur edhe kapacitetet për mbledhjen e të hyrave vetanake.

4.1.5. Komuna e Novobërdës

Komuna e Novobërdës “shtrihet në lindje të Kosovës, është zgjeruar nga zonat kadastrale të dy komunave (Gjilanit dhe Kamenicës) dhe ka një sipërfaqe prej 203.96 km² me 24 zona kadastrale, me një popullsi rreth 11, 382 banor”²⁷.

Më 15 nëntor 2009 në “komunën e Novobërdës u mbajtën zgjedhjet lokale, me një pjesëmarrje të votuesve prej 25,5%”²⁸.

Në zgjedhjet për kryetar të “komunës së Novobërdës të mbajtura më 15 nëntor 2009, kanë marrë pjesë 4 kandidat”²⁹. Raundi i dytë i “zgjedhjeve u zhvillua më 13 dhjetor 2010, në

²⁶ MAPL: “Raport i Punës i Grupeve për Decentralizim, Korrik – Nëntor, 2011”, Divizioni për Reformë të Pushtetit Lokal – DVL, 2011, fq. 15.

²⁷ Municipal Profile: “Novobërdë”, Local Government Initiative & USAID & RTI – International, June I, 2007, fq. 4.

²⁸ <http://www.kqzks.org/SKQZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/komune/StatisticByMunicipality.pdf>, fq. 15.

²⁹ <http://www.kqzks.org/SKQZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/kryetar/results%20by%20municipality%20.pdf>, fq. 16.

mes të Bajrush Ymerit nga Lidhja Demokratike e Kosovës (LDK-së) dhe Radovan Denić nga SNSD”³⁰

Numri i votuesve të regjistruar	7,938
Numri i votuesve të cilët kanë votuar	1,948
Numri i votuesve të cilët kanë votuar me kusht	82
Pjesëmarrja totale në votim	25, 5 %

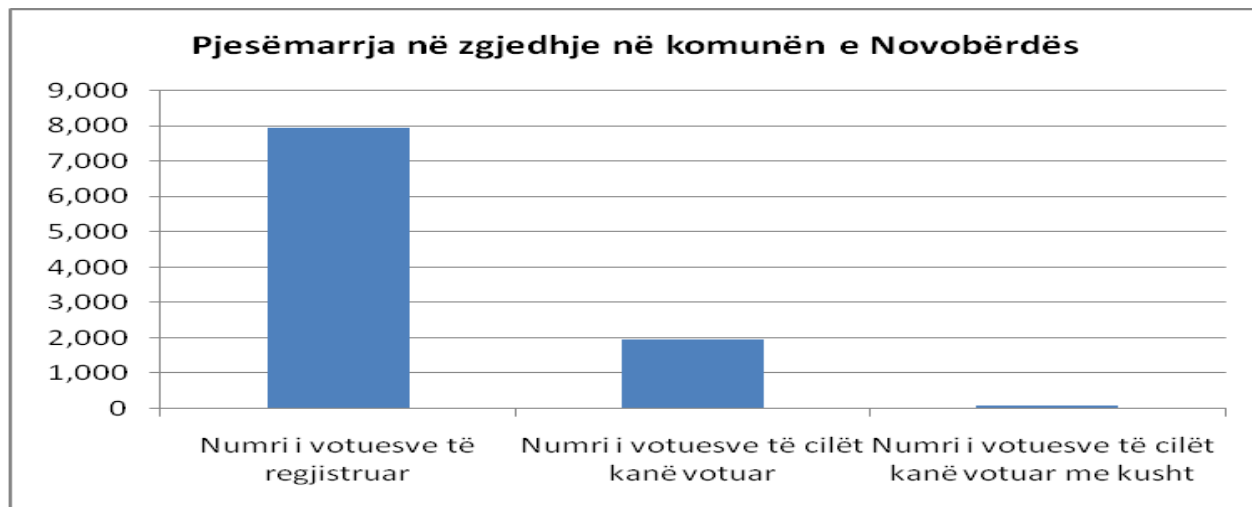

Figura 6: Pasqyron pjesëmarrjen e qytetarëve në zgjedhje në komunën e Novobërdës, ku numri i votuesve të regjistruar ka qenë 7, 938 apo 80 %, numri i votuesve të cilët kanë votuar ka qenë 1, 948 apo 19 %, kurse numri i votuesve të cilët kanë votuar me kusht ka qenë 80 apo 1 %”³¹.

Konstituimi dhe funksionimi i kuvendit të komunës -Me datën 05 janar 2010 është bërë konstituimi Kuvendi të Komunës, si dhe është bërë betimi i anëtarëve të kuvendit të komunës, kryetarit të komunës, si dhe është bërë zgjedhja e kryesuesit të kuvendit të komunës. Po ashtu, është miratuar Statuti i komunës, si dhe janë themeluar Komiteti për Politikë e Financa dhe Komiteti për Komunitete.

Administrata e komunës - Komuna e Novobërdës ka themeluar 10 drejtori :

Progresi në fushën e sigurisë - Në komunën e Novobërdës “është emëruar komandanti i policisë. Gjithashtu, është funksionalizuar edhe Këshilli Komunal për Siguri në Bashkësi”³².

Marrëveshjet e Mirëkuptimit për bartje të dokumentacionit - Me qëllim që komunat e reja të ushtrojnë të gjitha përgjegjësit e tyre të garantuara me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale dhe ligjet

³⁰ http://www.kqzks.org/SKQZWEB/al/zgjedhjetekosoves/materiale/rezultatet2009/kryetar/rezultatetkk_raundi%202.pdf, 8.

³¹ “Progresi në Themelimin dhe Zhvillimin e Komunave të Reja”, MAPL, Prishtinë, 2010, fq. 30.

³² MAPL: “Raport i Punës i Grupeve për Decentralizim, Korrik – Nëntor, 2011”, Divizioni për Reformë të Pushtetit Lokal – DHRPL, 2011, fq. 15.

tjera të veçanta MAPL-ja, ka përgatitë marrëveshjen e mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja.

Marrëveshja e Mirëkuptimit për transferimin e dokumentacionit dhe informatave nga komunat amë tek komunat e reja është nënshkruar më 20. 04. 2010 nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Ministria e Ekonomisë dhe Financave, Ministria e Punëve të Brendshme, komunat amë që janë prekur me procesin e decentralizimit, komunat e reja dhe Agjencioni Kadastral i Kosovës.

Marrëveshjet e mirëkuptimit janë realizuar ashtu siç është paraparë që komunat amë, të dorëzojnë komunave të reja të gjithë dokumentacionin dhe shënimet që kanë të bëjnë me arkivin, zonat kadastrale, tatimin në pronë, shfrytëzimin e tokës, planifikim urban dhe gjendjen civile.

Buxheti i komunës së Novobërdës: Buxheti i komunës së Novobërdës për vitin 2010 ishte 1, 468, 090 euro, ku 1, 441, 669 euro ishin grande qeveritare, ndërsa 26, 421 si të hyra vetanake. Ndërsa, për vitin 2011 buxheti për komunën e Novobërdës ishte 2, 150, 328 euro, ku 2, 121, 265 euro ishin grante qeveritare, ndërsa 29, 063 euro si të hyra vetanake. Për vitin 2012 është 2,279,090 euro, nga të cilat 2,212,690 euro janë grande qeveritare, ndërsa 66,400 euro nga të hyrat vetanake të komunës. Nga të dhënat e lartshënuar na del se buxheti i komunës së Novobërdës në vitin 2011 ka pasur një ngritje prej 682, 238 euro në krahasim me vitin 2010. Gjithashtu në vitin 2012 ka pasur ngritje të buxhetit të komunës së Novobërdës për 128, 762 euro, në krahasim me vitin 2011. Kjo tregon se komuna e Novobërdës ka pasur ngritje të buxhetit prej viti në vit, dhe gjithashtu ka rritur edhe kapacitetet për mbledhjen e të hyrave vetanake.

4.1.6. Zyra Administrative e Mitrovicës Veriore

Me qëllim të themelimit të komunës së Mitrovicës së Veriut, është themeluar Ekipi Përgatitor Komunal në Mitrovicën e Veriut i cili ka filluar punën në shkurt të vitit 2010. Ky ekip përbëhet nga 11 anëtarë dhe mbështetet nga tre anëtarë të tjerë, një nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal dhe dy nga Zyra Civile Ndërkombëtare në Mitrovicë. Ekipi Përgatitor Komunal në Mitrovicën e Veriut ishte ekip teknik i cili adreson problemet që atakojnë cilësinë e jetës së qytetarëve, informon qytetarët lidhur me procesin e decentralizimit dhe reformën e pushtetit lokal, bën implementimin e projekteve në Mitrovicë e Veriut, deri në përgatitjen e zgjedhjeve lokale dhe themelimin e komunës së re. EPK i Mitrovicës Veriore është ndarë në tri nëngrupe sipas fushave të aktiviteteve siç vijojnë:

- *Nëngrupi për informim publik;*
- *Nëngrupi për akte normative dhe buxhet;*
- *Nëngrupi për projekte dhe investime kapitale.*

Që në fillim ky ekip është funksionalizuar dhe ka zhvilluar punën e tij në bashkëpunim të ngushtë me Ministrinë e Administrimit të Pushtetit Lokal dhe Zyrën Civile Ndërkombëtare dhe ka pasur mbështetjen donatorëve dhe partnerëve nga fusha e qeverisjes lokale. Tërë fokusi në fillim ka qenë i përqendruar te fushata informuese dhe kontaktimi me qytetarët lidhur me procesin e decentralizimit në Veriun e Mitrovicës.

EPK ka realizuar grupe të fokusit me anëtarët e komunitetit pakicë për të identifikuar problemet e tyre dhe për t'i ndihmuar në zgjidhjen e problemeve të tyre. Gjithashtu, ekipi ka angazhuar të rinj dhe shoqërinë civile përmes aktiviteteve të rregullta, siç janë ekspozitat e

fotografive, gara në gazetari dhe pritje/ngjarje të EKP-së, që kanë pasur për synim fuqizimin e kontakteve me komunitetin lokal dhe shpërndarjen e informatave lidhur me atë se çfarë është decentralizimi dhe çfarë përfitimesh sjellë.

Sa i përket realizimit të projekteve të identifikuara nga grupet e fokusit, EPK ka qenë e angazhuar në shpenzimin e 1 milion Euro të alokuara nga Qeveria e Kosovës për projektet kapitale për infrastrukturë në Mitrovicën Veriore që nga viti 2010. Këto fonde janë menaxhuar nga USAID-i dhe ekspertët nga projekti nga USAID, Nisma Demokratike për Komuna Efektive dhe është punuar për së afërmi me nën-grupin për projekte kapitale dhe investime për të zhvilluar projekt-propozime dhe për të zbatuar në mënyrë efektive 14 projekte kapitale të infrastrukturës duke filluar nga parqet, sheshet e lojërave, rrugët dhe fasadim të ndërtesave.

Përveç tjerash EPK ka kompletuar një sërë draft-dokumentesh lidhur me përgatitjen e strukturës organizative të komunës së re në pajtim me ligjet e aplikueshme. Këto dokumente përfshijnë draft-buxhetin, strukturën e stafit komunal, draft statutin e komunës dhe rregulloren e punës. Përveç punës së EPK-së, Qeveria e Kosovës ka zgjeruar ofrimin e shërbimeve për qytetarët në veri të Kosovës përmes themelimit të Qendrës për Shërbime Civile në 2010 dhe Qendrën për Shërbime ndaj qytetarëve në 2011. Qendra për Shërbime Civile ju ofron qytetarëve shërbime duke përfshirë regjistrimin civil, lëshimin e pasaportave dhe letërnjoftimeve dhe shërbimin për regjistrimin e veturave. Kjo Zyrë është hapur në vitin 2010 dhe që nga themelimi i saj ka proceduar 11,000 kërkesa për shërbime, ku shumica e qytetarëve kanë qenë serbë të Kosovës që jetojnë në veri të Kosovës. Qendra për Shërbime për Qytetarët është hapur në vitin maj 2011 dhe në të kanë që te vendosur EPK, zyra për regjistrimin e bizneseve, regjistrimin e OJQ-ve dhe zyra e administratës tatimore. Qendra gjendet në lagjen 'Mahalla e Boshnjakëve' në veri të Mitrovicës. Me vendimin e Qeverisë së Kosovës 01/75 të datës 23 maj 2012 QShC dhe QShQ janë konsoliduar në një vend, ndërkaq mandati i EPK-së ka përfunduar në korrik 2012, për shkak të themelimit të një strukture të plotë komunale për shtrirjen e shërbimeve në veri të Mitrovicës.

ZAMV udhëhiqet nga një Zyrtar Kryesor Ekzekutiv, zëvendës Zyrtar Kryesor Ekzekutiv dhe shtatë departamente, duke përfshirë shërbimet publike dhe investimet në infrastrukturë, komuniteti lokal dhe marrëdhëniet me publikun, planifikimin urban, kadastra dhe inspektimi më qëllim të ofrimit të shërbimeve për qytetarët, siç përcaktohet me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale. ZAMV do të mbështetet nga një këshilltar ndërkombëtar i USAID/DEMI. Zyrtari Kryesor Ekzekutiv është emëruar me vendimi të Qeverisë Nr. 09/79 të datës: 20.06.2012. Kjo zyrë do të ekzistoj deri në mbajtjen e zgjedhjeve dhe themelimin e komunës së Mitrovicës Veriore. Deri në këtë kohë, ZAMV do të ketë përgjegjësinë fiskale për buxhetin e vet sipas Ligjit për Menaxhimin e Financave publike dhe Përgjegjësitë dhe do të ketë një shumë shtesë prej 2 milion euro për projekte kapitale të infrastrukturës në vitin 2012. Për të adresuar një mungesë të investimeve që nga viti 1999 në infrastrukturën publike, një shumë ekuivalente do të alokohet për çdo vit në 5 vitet e ardhshme. Qeveria do të mbështes kërkesat shtesë për përkrahje financiare të bëra nga ZAMV sipas nevojës dhe realizueshmërisë.

Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal është përgjegjëse për zbatimin e vendimit të Qeverisë Nr. 01/75 të datës: 23.05.2012, me të cilin është themeluar ZAMV, përderisa të gjitha Ministrinë tjera janë të obliguara t'i ofrojnë ZAMV, mbështetjen e nevojshme në përpunje më fushat e tyre të përgjegjësisë. Përveç kësaj, Komuna e Mitrovicës është e obliguar të bëjë të

gjitha transferet e nevojshme në ZAMV, apo të ndërmarr ndonjë masë tjetër të duhur, siç kërkohet nga Ministria e Administrimit të Pushteti Lokal, në pajtueshmëri me nenin 74 të Ligjit për Vetëqeverisje Lokale.

5. Bartja e kompetencave

Procesi i decentralizimit parasheh edhe bartjen e kompetencave dhe delegimin e tyre nga pushteti Qendrorë në atë lokal. Ashtu siç është paraparë edhe me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale, komunat kanë tre lloje të Kompetencave:

- *Kompetenca Vetanake;*
- *Kompetenca të Deleguara; dhe*
- *Kompetenca të Zgjeruar.*

Ministria e Administrimit të Pushtetit lokal ne koordinim me institucionet tjera ka bartur të gjitha kompetencat vetanake të përcaktuara në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale Nr. 03/L-040, nga niveli qendror në atë lokal, ato të deleguara dhe kompetencat e zgjeruara sipas legjislacionit në fuqi (shih shtojcat). Të gjitha këto aktivitete janë përcjell edhe me alokimin e resurseve humane dhe mjeteve financiare te nevojshme në përputhje me objektivat, standardet dhe kërkesat e përcaktuara nga Qeveria e Republikës së Kosovës. Aktualisht në vazhden e reformimit të pushtetit lokal, MAPL ka bashkërenduar aktivitetet e saja edhe me ministri tjera relevante, me qëllim ofrimin e shërbimeve sa më cilësore komunave të reja të Kosovës, në sektorë te caktuar. Në këtë drejtim, mund të veçohen bashkëpunimi me Ministrinë e Shëndetësisë (MSH), Ministrinë e Punëve të Brendshme (MPB) dhe Ministrinë e Financave (MF), lidhur me bartjen e kompetencave te zgjeruara ku janë zhvilluar takime të përbashkëta me komunat e reja

6. Ngritja e Kapaciteteve

Synimi strategjik i Qeverisë së Kosovës është krijimi i një sistemi të qëndrueshëm dhe efektiv të vetëqeverisjes lokale në të gjithë territorin e Kosovës që do të sigurojë kushte të mira jetesa për të gjithë qytetarët e saj. Zbatimi i këtij procesi kërkonte një plan të veprimeve që duhet të ndërmerren, dhe një qasje ndër-sektoriale të integruar për të siguruar zhvillimin e një sistemi të decentralizuar të vetëqeverisjes lokale, ngritje te kapaciteteve dhe zhvillim ekonomik. Për këtë qëllim është hartuar Plani i Veprimit për Zbatimin e Decentralizimit, dhe në përputhje më këtë plan është themeluar Grupit Ndërminstoror për Decentralizimi, në kuadër të të cilit është formuar Grupi Punues për Ngritjen e Kapaciteteve dhe Koordinim më Donatorë. Ky grup në planin e punës ka paraparë shumë aktivitete të cilat janë ndarë në 3 fusha³³:

- *Ngritja e kapaciteteve njerëzore / resurset humane;*
- *Financimi i projekteve infrastrukture; dhe*
- *Koordinimi i donatorëve.*

³³ Plani i Punës së Grupit Ndërminstoror për Decentralizim, 2008-2010, 2010-2012.

Plani i punës së këtij grupi i “ka identifikuar të gjitha veprimet të cilat duhet të bëhen me qëllim të konkretizimit të objektivave të parapara të grupit, dhe ka aprovuar dy plane të parapara në veprimet e veta”³⁴:

- *Planin për trajnime të ish-pilot njësive komunale; dhe*
- *Plani për Ngritjen e kapaciteteve në komunat e reja.*

Ky plan ka inkorporuar të gjitha nevojat e komunave për ngritje të kapaciteteve dhe ka inkorporuar edhe ngritjen e kapaciteteve për fushat e kompetencave të transferuar gjatë procesit të Reformës së Pushtetit Lokal.

6.1. Ngritja e Kapaciteteve Njerëzore / Resurset Humane

Më qëllim të ngritjes së kapaciteteve dhe koordinim me donatorët, në kuadër të Grupit Ndërmënyës për Decentralizim, “i cili u themelua me vendim të Qeverisë Nr. 04/14 të datës 3 prill, 2008, u formuar Grupi Punues për Ngritjen e Kapaciteteve dhe Koordinim me Donatorë. Pas funksionalizimit të tij ky grup ka hartuar planin e punës, më të cilin ka identifikuar të gjitha veprimet të cilat duhet të bëhen me qëllim të konkretizimit të objektivave të parapara të grupit, dhe ka aprovuar dy plane të parapara në veprimet e veta”³⁵:

- *Planin për trajnime të ish-pilot njësive komunale; dhe*
- *Plani për Ngritjen e kapaciteteve në komunat e reja.*

Ky plan ka inkorporuar të gjitha nevojat e komunave për ngritje të kapaciteteve dhe ka inkorporuar edhe ngritjen e kapaciteteve për fushat e kompetencave të transferuar gjatë procesit të Reformës së Pushtetit Lokal, duke i kushtuar kujdes të veçantë koordinimit me donatorë. Për këtë qëllim, janë mbajtur takime të vazhdueshme me donator dhe implementuesit e projekteve në përkrahje të pushtetit Lokal. GP-ja që në fillim ka realizuar fazën e trajnimeve të zyrtarëve komunal në fushën e transferimit të kompetencave të reja komunale. Në bashkëpunim me AKK dhe MPMS ka mbajtur trajnimin e parë me drejtor komunal të shëndetësisë dhe mirëqenies sociale që paraqet fazën e fillimit të implementimit të planit të punës për Ngritje të Kapaciteteve për fushat e kompetencave të transferuara në nivel lokal.

Poashtu, janë organizuar shumë seanca të trajnimit për anëtarët e ekipeve përgatitore dhe një rol të rëndësishëm e ka dhënë projekti EMI që financohet nga USAID. Aktivitetet për zhvillimin e kapaciteteve janë shtrirë gjithashtu edhe me rastin e ndryshimeve në strukturat e qeverisjes lokale, të cilat kanë ndodhur edhe si pasojë e hyrjes në fuqi të legjislacionit që ndryshoi sistemin e qeverisjes edhe si pasojë e mbajtjes së zgjedhjeve. Me këtë rast Ministria kishte ndërmarrë një seri aktivitete për forcim të kapaciteteve edhe të përfaqësuesve të zgjedhur nga votat e qytetarëve.

Në vazhden e këtyre aktiviteteve, “në mënyrë që të bëhet një plan për ngritjen e kapaciteteve reale, MAPL ka bërë vlerësimin e kapaciteteve të komunave”³⁶. Qëllimi i këtij vlerësimi ishte identifikimi i aseteve dhe dobësive në kapacitete në nivelin komunal, në kontekstin e procesit të decentralizimit, i shoqëruar me transferimin e kompetencave drejt komunave, dhe për të gjeneruar një kuptim të qartë vlerat pozitive dhe nevojat për kapacitete,

³⁴ Raporti i punës i Grupit Ndërmënyës për Decentralizim Prill 2009.

³⁵ Raporti i punës i Grupit Ndërmënyës për Decentralizim Prill 2009.

³⁶ Raporti për vlerësimin e kapaciteteve të Komunave (tetor 2008)

që rezultojë me formulimin e një ndihme efektive, të koordinuar dhe të qëndrueshme për zhvillimin e kapaciteteve.

Duke synuar rritjen e efektivitetit të ndihmës dhe evitimin e strukturave të dublikuara koordinuese, në akordim të plotë me Ministrinë e Integritetit Evropian është vendosur që nëngrupi punues për ngritjen e kapaciteteve dhe koordinimin e donatorëve do të shërbejë si strukturë e përbashkët nacionale për koordinimin e ndihmës së jashtme dhe ngritjes së kapaciteteve institucionale. Është bërë vlerësimi i kapaciteteve të 30 Komunave, në bazë të të cilit janë zhvilluar planet konkrete për ngritje të kapaciteteve profesionale të zyrtarëve të komunave. Ndërkohë janë zhvilluar planet për trajnime të anëtarëve të Kuvendeve të Komunave dhe planet për trajnime të ish-PNJJK-ve dhe Komunave të reja.

Si rezultat i këtij vlerësimi dolën 6 fusha që kërkojnë mbështetje:

- *Menaxhimi i Burimeve njerëzore;*
- *Financat lokale;*
- *Planifikimi strategjik, zbatimi dhe monitorimi;*
- *Shërbimet;*
- *Inspeksioni komunal; dhe*
- *Komunikimi.*

MAPL-ja ka përfituar nga projektet e OSBE-se në raport me komunat me qëllim të ngritjes së kapaciteteve duke ofruar trajnime për zyrtaret komunal në këto fusha:

- *Menaxhimi e pronës komunale,*
- *Shpronësimin,*
- *Tatimin në pronë.*

Në bashkëpunim me AKK janë mbajtur 9 module në trajnime me të gjithë anëtarët e ri të zgjedhur të Kuvendeve të Komunave dhe kryetarët e komunave.

Trajnimet janë përqendruar në temat si vijon:

- *Roli i anëtarit të Kuvendit Komunal;*
- *Infrastruktura ligjore mbi vetëqeverisjen lokale;*
- *Efikasiteti i punës të Kuvendit Komunal;*
- *Roli i Opozitës dhe Pozitës në Kuvendin Komunal;*
- *Demokracia Lokale;*
- *Roli i Shoqërisë Civile dhe pjesëmarrja qytetare në Vendim-Marrje, etj.*

Me qëllim të ngritjes së kapaciteteve të zyrtarëve komunalë në fushën e teknologjisë informative, duke përfshirë këtu edhe përdorimin e softuerit, MAPL ka realizuar projektin “Shërbime të trajnimit për zyrtarët komunalë në përdorimin e TI” - Program evropian për certifikim ECDL (European Computer Driving Licence). Në fazën e parë janë certifikuar 398 zyrtarë komunalë, ndërsa në fazën e dytë 67 të tjerë, të cilët kanë përfunduar me sukses programet e këtij trajnimit. Trajnimet, të cilat kanë të bëjnë me Menaxhimin e Performancës Komunale, në kuadër të projektit të përbashkët MAPL – EMI/USAID, kanë filluar të mbahen

nga data 8 mars 2010. Trajnimet kanë vazhduar deri më 29 prill 2010 dhe gjatë kësaj kohe janë mbajtur 19 punëtori (sesione) trajnuese.

MAPL dhe ICO kanë zhvilluar një Plan të veprimit për ngritjen e kapaciteteve të Ekipeve Përgatitore Komunale i cili është implementuar me të gjitha komunat e reja. Gjithashtu MAPL, i ka përfshirë të gjithë anëtarët e kuvendit dhe zyrtarët tjerë komunal në skemat trajnuese me komunat tjera, ka ndërmarrë aktiviteteve dhe ka organizuar edhe trajnime të veçanta për komunat e reja.

Trajnimet që janë organizuar për të zgjedhurit politik dhe nëpunësitë e administratës së këtyre komunave kane trajtuar keto tema:

- *Korniza ligjore e vetëqeverisjes lokale;*
- *Sistemet zgjedhore;*
- *Planifikimi buxhetor dhe menaxhimi i financave;*
- *Sistemet dhe teknikat e auditimit;*
- *Zhvillimi dhe menaxhimi i projekteve etj.*

Gjithashtu, ngritja e kapaciteteve është implementuar duke punuar me stafet në vendet e punës për të ngritur sistemin e menaxhimit kadastral dhe bazës së shënimeve, ngritjen e arkivave komunale, menaxhimit të tatimit në pronë etj. Nga pikëpamja strategjike këto aktivitete janë organizuar mbi bazën e një platforme strategjike përmes *Planit strategjik për ndërtimin dhe zhvillimin e kapacitete në Komuna 2010-2015*. Po ashtu, MAPL ka hartuar një Plan të veçantë për ngritjen e kapaciteteve të komunave të reja. Aktivitetet për zbatimin e këtij Plani kanë nisur nga fillimi i muajit nëntor 2010. Një varg i punëtorive është organizuar në bashkëpunim me UNDP derisa këto komuna si pjesë e këtij projekti janë furnizuar me pajisjet për funksionalizimin e zyrave kadastrale të komunave të reja. Në kuadër të ngritjes së kapaciteteve, komunat e reja janë ndihmuar nga MAPL dhe UNDP në përgatitjen e strategjive zhvillimore komunale. Këto strategji janë zhvilluar me pjesëmarrjen aktive të zyrtarëve komunal dhe nën mbështetjen direkte të kompanisë për menaxhimin dhe realizimin e projektit për hartimin e strategjive zhvillimore komunale. Këtë aktivitet e ka mbështet SDK/UNDP, ndërkohë i gjithë koordinimi i aktiviteteve është bërë nga MAPL dhe KIPA. Në këto trajnime, varësisht nga fusha, në 10 module trajnimi ku kanë marrë pjesë gjithsej 150 shërbyes civilë dhe përfaqësues të kuvendeve të Komunave.

Gjatë këtyre sesioneve të trajnimit janë diskutuar temat si vijon:

- *Legjislacioni për qeverisjen;*
- *Roli i MAPL-se dhe reforma në qeverisjen lokale;*
- *Draftimi i akteve normative;*
- *Planifikimi i buxhetit;*
- *Të hyrat vetanake të Komunave;*
- *Menaxhimi i projekteve;*
- *Menaxhimi i resurseve njerëzore;*
- *Regjistrimi civil dhe barazia gjinore në Komuna.*

Me rastin e hyrjes në fuqi të Ligjit të ri të shërbimit civil, në bashkëpunim me USAID/DEMI, janë organizuar dy module trajnime me të gjithë shefat e personelit dhe drejtorë administratës së komunave, dhe me këtë rast, janë certifikuar gjithsej 80 zyrtarë komunal. Me rastin e hyrjes në fuqi të Ligjit të ri të menaxhimit të pronës publike komunale dhe Ligjit për partneritetin Publiko-privat, janë organizuar trajnimet me zyrtarët komunal. Ndërsa me qëllim të informimit sa më të mirë, të zyrtareve komunal të komunave të reja, duke përfshirë këtu edhe përfaqësuesit e Kuvendeve të Komunave dhe Komiteteve, në bashkëpunim me USAID/DEMI, janë organizuar trajnime, me temat si vijon:

- *Transparenca Komunale;*
- *Mbikëqyrja e akteve komunale; dhe*
- *Menaxhimi i pronës komunale.*

Në bashkëpunim me OSBE-në, është hartuar dhe është realizuar projekti për ngritjen e kapaciteteve të zyrtarëve komunal, në lidhje me cilësinë e akteve komunale. Me këtë rast, janë organizuar seminare dyditore me të gjithë drejtorët e Administratës së komunave dhe kryesuesit e kuvendeve të Komunave. Në bashkëpunim me SDK/UNDP dhe KIPA, në kuadër të zhvillimit të kapaciteteve të zyrtarëve të drejtave të njeriut, janë organizuar gjithsej 5 module trajnime.

Për sa i përket strategjive në Komunitat e reja, UNDP-ja ka mbështetur hartimin e Strategjive për zhvillim të komunave të reja. Një bashkëpunim i ngushtë është realizuar dhe me Komisionin Evropian dhe deri më tani janë nënshkruar gjithsej 29 Projekte për infrastrukturën e komunave të reja/objektet e tyre administrative. MAPL në bashkëpunim të ngushtë me mekanizmat ndërkombëtarë është duke vazhduar me aktivitetet që kanë të bëjnë me: sensibilizimin e komunitetit për të marrë pjesë në zgjedhje dhe për të fituar legjitimitet demokratik si dhe për të bërë prezantimin në mënyrë legjitime në lidhje me shqetësimet dhe nevojat e qytetarëve të Veriut të Kosovës. UNDP në mënyrë të drejtpërdrejtë është e përfshirë në implementimin e projektit për partneritet të grave dhe rinisë dhe në bashkëpunim të ngushtë me MAPL-në ka bërë organizimin e aktiviteteve të ndryshme, siç është: organizimi i ngjarjes me OJQ-të nga Veriu dhe Jugu i qytetit të Mitrovicës si dhe ngjarje tjera të rëndësishme.

Janë realizuar projektet të cilat mbështesin MAPL në procesin e decentralizimit. Projekti GIZ në "Modernizimin e Shërbimeve Komunale" ofron këshilla mbi tri çështje themelore:

- *Zhvillim të Qëndrueshëm Ekonomik;*
- *Demokraci, Shoqëri Civile, Administrim Publik; dhe*
- *Arsimin.*

Fokusi i projektit ishte i përqendruar kryesisht në promovimin e eficiencës së energjisë në ndërtesat publike (deri në fund të vitit 2010). Përmes një fondi shtesë, Qeveria Gjermane ka ofruar vazhdimësinë e projekteve për eficiencë të energjisë (Janar 2011 deri në Maj 2012), ndërkohë që faza e tretë e projektit fokusohet në menaxhimin e mbeturinave, si një detyrë klasike e shërbimeve publike. Realizimi i aktiviteteve të projektit GIZ në "Modernizimin e Shërbimeve Komunale" është kryer në bashkëpunim të plotë me partnerë nga niveli nacional, si dhe në nivelin komunal (pilot Komunitat: Prishtinë, Glogoc, Suharekë dhe Malishevë), shoqëria civile dhe sektori privat. Qëllimi i këtij projekti është që të sigurojë që secila komunë të jetë në gjendje që të udhëheqë me menaxhim të mbeturinave në mënyrë kompetente, efikase deri në vitin 2014. Mbështetja Zvicerane për Qeverisjen Lokale dhe Decentralizimin në Kosovë (LOGOS) është pjesë e programit të Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim

(‘SDC’), programi për Kosovë. Faza e I e projektit LOGOS (2007-2009) ka qenë e fokusuar në promovimin e zhvillimit të qeverisjes lokale dhe reformat e decentralizimit në tri Komuna të Kosovës (Kamenicë, Novobërdë, dhe Viti). Në këtë fazë projekti LOGOS është përqendruar në 3 nivele: nivel komunal, fshat dhe nivel qendror. Strategjia për ndërtimin e kapaciteteve në nivel komunal ishte në krijimin e grupeve punuese të brendshme dhe atyre ndër-komunale të fokusuara në zgjedhjen konkrete të problemeve praktike.

Fazën e II-të e Projektit LOGOS (2010-2012) ofron kontributin në forcimin e qeverisjes lokale dhe reformave të decentralizimit në 9 Komuna në Kosovën Juglindore. Ka për synim të përkrah demokratizimin dhe pjesëmarrjen e qytetarëve në shtet shumë-etnik. Mbështetja e projektit LOGOS në fazën e II-të ka pasur për synim ngritjen e kapaciteteve të shërbyesve civil komunal që të planifikojnë dhe realizojnë zhvillimin dhe t’u ofrojnë shërbime qytetarëve dhe komuniteteve. LOGOS në fazën e II-të ka pasur partnerë komunat në vazhdim: Hani i Elezit, Kaçanik/Kaçanik, Kamenicë/Kamenica, Klokot - Vrbovac/Kllokot - Vërbovc, Novo Brdo/Novobërdë, Parteš/Partesh, Ranillug/Ranillug, Štrpce/Shtërpçë, Viti/Vitina. MAPL në bashkëpunim me Bankën Botërore kanë krijuar një sistem për menaxhimin e informacionit. Në këtë sistem janë të postuara faqet e internetit të të gjitha komunave. Projekti SDK-UNDP ka nënshkruar një MeM me MAPL-në lidhur me shpërndarjen e pajisjeve kadastrale harduerike dhe softuerike të licencuara për komunën e Novobërdës/Novobordo. Është përfunduar trajnimi zyrtarëve të kësaj komune për përdorimin e pajisjeve kadastrale.

6.2. Financimi i projekteve infrastrukturore

Në fillim të krijimit të komunave të reja, këto normalisht se ballafaqoheshin me sfida dhe probleme të shumta, megjithatë, që në fazën embrionale të tyre, Qeveria e Republikës së Kosovës përkrahi financiarisht këto komuna, duke dhënë kështu kontribut jashtëzakonisht të lartë në forcimin e institucioneve të pushtetit lokal, dhe në zhvillimin ekonomik të tyre. Këtu, rol me rëndësi patën sidomos Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, pa anashkaluar edhe ministritë tjera, si Ministria për Punë dhe Mirëqenie Sociale, Ministria për Kthim dhe Komunitete, Ministria e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë; Ministria e Punëve të Brendshme etj, si dhe donatorët (e jashtëm) e shumë të cilët patën rol konstruktiv me donacione të shumta në forcimin e institucioneve të pushtetit lokal në këto komuna, dhe në financimin e zhvillimit të infrastrukturës, në mënyrë të krijimit të kushteve sa më të mira për një jetë më të mirë për qytetarët e këtyre komunave. Në vazhdim po paraqesim projektet e realizuara me financim nga Institucionet e Republikës së Kosovës dhe komuniteti i Donatoreve (shih shtojcën për investime kapitale dhe koordinim me donatorë për më shumë informata).

6.3. Koordinimi me donatorët

Ne bashkëpunim me donatorët është bërë vlerësimi i kapaciteteve të 30 Komunave, në bazë të të cilit janë zhvilluar planet konkrete për ngritje të kapaciteteve profesionale të zyrtarëve të komunave. Ndërkohë janë zhvilluar planet për trajnime të anëtarëve të Kuvendeve të Komunave dhe planet për trajnime të ish-PNJK-ve dhe Komunave të reja. Këto dokumente janë prezantuar para donatorëve, në mënyrë që të bëhet koordinimi i aktiviteteve edhe me ofruesit e trajnimeve, donatorët e ndryshëm që merren me ngritjen e kapaciteteve, në njërën anë dhe koordinimin e donatorëve në aspektin e investimeve, në drejtim të implementimit të decentralizimit, në anën tjetër.

Trajnimet, të cilat kanë të bëjnë me Menaxhimin e Performancës Komunale, në kuadër të projektit të përbashkët MAPL – EMI/USAID, kanë filluar të mbahen nga data 8 mars 2010. Trajnimet kanë vazhduar deri më 29 prill 2010 dhe gjatë kësaj kohe janë mbajtur 19 punëtori (sesione) trajnuese. Me qëllim të ngritjes së kapaciteteve të zyrtarëve komunalë në fushën e teknologjisë informative, duke përfshirë këtu edhe përdorimin e softuerit, MAPL ka realizuar projektin “Shërbime të trajnimit për zyrtarët komunalë në përdorimin e TI” - Program evropian për certifikim ECDL (European Computer Driving Licence). Në fazën e parë janë certifikuar 398 zyrtarë komunalë, ndërsa në fazën e dytë 67 të tjerë, të cilët kanë përfunduar me sukses programet e këtij trajnimi.

Një bashkëpunim i ngushtë është realizuar dhe me Komisionin Evropian dhe deri më tani janë nënshkruar gjithsej 29 Projekte për infrastrukturën e komunave të reja/objektet e tyre administrative. Po ashtu është bërë dhe prezantimi i planeve dhe projekteve nga komuniteti i donatorëve për veriuin e Kosovës si dhe disa nga aktivitetet e planifikuara për vitin 2011. Disa nga projektet janë të dizajnuara dhe bëjnë implementimin e objektivave të tyre që kanë të bëjnë me përmirësimin e kualitetit të jetës së qytetarëve si dhe krijimin e një ambienti me besim të qytetarëve ndaj Institucioneve të Kosovës si dhe komunitetit ndërkombëtarë. Çështjet më me prioritet janë: zhvillimi socio-ekonomik, puna që është duke u realizuar me komunitetin si dhe krijimi i kushteve për themelimin e komunës së re të Mitrovicës

7. Kontrolli i Brendshëm ne Komuna

Parimi i llogaridhënies, efikasitetit dhe transparencës në shpenzimin e financave publike janë parime që burojnë nga Kushtetuta dhe ligjet e Republikës së Kosovës. Institucionet publike, qofshin ato lokale ose qendrore janë të obliguara t’u përmbahen këtyre parimeve, sa herë që në realizimin e qëllimeve të tyre shpenzojnë paratë publike. Një prej mekanizmave mbikëqyrës dhe njëkohësisht matës të mënyrës së shpenzimit të parasë publike nga ana e institucioneve lokale të qeverisjes, janë raportet vjetore të auditimit të pasqyrave financiare të komunave, nga ana e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm (ZAP). Përveç auditimit ZAP çdo vit ofron edhe rekomandime konkrete për komunat të cilat duhet të adresohen në mënyrë që problemet e evidentuara nga ZAP të eliminohen.

Pas shpalljes së Pavarësisë ZAP-i është ndër pak institucionet publike që vazhdojnë të jenë nën menaxhimin e zyrtarëve ndërkombëtarë, me qëllim të ruajtjes së pavarësisë dhe efikasitetit në punën dhe rolin që e zhvillon ZAP-i gjatë auditimit të financave publike. Sipas ligjit në fuqi Auditori i përgjithshëm në bazë vjetore kryen auditim të Rregullsisë të Buxhetit të Konsoliduar të Kosovës, si dhe të komunave të Republikës së Kosovës. ZAP-i aktualisht luanë dy role: atë të monitorimit, dhe dhënies së rekomandimeve, lidhur me menaxhimin më të mirë të financave publike. ZAP-i ka pasur disa veprime shumë progresive që janë ndërmarrë që nga viti 2009, si p.sh. hyrja në fuqi e disa dokumenteve shtesë për të krijuar një sistem profesional të auditimit duke u bazuar në standardet ndërkombëtare dhe praktikat më të mira të auditimit:

- Manuali i Auditimit të Rregullsisë;
- Strategjia për Zhvillim të Përbashkët;

- Udhëzues për Auditim të Performancës;
- Udhëzues i menaxhimit të cilësisë së auditimit³⁷.

Në vazhdim po paraqesim gjendjen e kontrollit të brendshëm dhe efikasitetin në menaxhimin e financave lokale duke marrë si mostër disa komuna që përfaqësojnë nivele të ndryshme sipas madhësisë së qeverisjes lokale.

Në raportet e Auditorit të Përgjithshëm janë identifikuar dobësi në disa fusha të menaxhimit financiar, lidhur me sistemin e kontrollit të brendshme, që thekson se nuk është dizajnuar në mënyrë të duhur për të ofruar siguri të duhur menaxhmentit për procese administrative dhe financiare. Gjithashtu, Zyra e Prokurimit vazhdon të jetë e kritikuar nga ZAP-i në raportin e fundit të këtij institucioni, ku kërkohet forcimi i masave të kontrollit të brendshëm në fushën e prokurimit publik duke e respektuar në tërësi Ligjin për Prokurim Publik (LPP). Në raportin e auditimit të PVF të vitit 2010 janë dhënë shumë rekomandime por shumë pak prej tyre janë adresuar plotësisht, ndërsa vetëm disa nga to janë adresuar deri në një masë të caktuar³⁸.

Shume nga komunat kanë marrë edhe vërejtje të vazhdueshme nga ZAP mbi formën e zbatimit të procedurave të prokurimit publik duke mos i respektuar ato në tërësi apo duke i anashkaluar ato. Këto kritika konsistojnë në mos efektshmërinë dhe mos planifikimin e mirë të Komunës për shpenzimin e parasë publike, dhe në mos efektshmërinë që të realizojë në mënyrë të suksesshme sugjerimet dhe rekomandimet e dhëna nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm.

8. Të arriturat gjatë këtij procesi, sfidat dhe vështirësitë

Në bazë të gjithë asaj që është thënë më lartë mund të themi se është arritur progres i konsiderueshëm sa i përket implementimit të procesit të decentralizimit në Republikën e Kosovës, para dhe pas shpalljes së Pavarësisë. Më gjithë progresin e arritur në këtë proces mund të themi se janë paraqitur, sfida dhe vështirësi në punën e organeve të Republikës së Kosovës, në implementimin dhe realizimin e procesit të decentralizimit.

8.1. Të arriturat gjatë këtij procesi

Që nga vitit 1999, pas vendosjes së administratës ndërkombëtare në Republikën e Kosovës dhe pas zgjedhjes së institucioneve vendore demokratike në nivelin qendror dhe lokal, është bërë bartja progresive e përgjegjësi nga autoritetet ndërkombëtare në autoritetet vendore. Në vazhdimësi të kësaj, ka qenë edhe procesi i bartjes së kompetencave nga organet e nivelit qendror në organet lokale, si dhe themelimi i komunave të reja.

Procesit të themelimit të komunave të reja i ka paraprirë Dokumenti Kornizë për Reformën e Pushtetit Lokal i miratuar në vitin 2004, dhe vendimit i PSSP-së në vitin 2005, për krijimin e Pilot Njësive komunale, ku u krijuan 5 pilot njësi komunale, 3 prej tyre vazhduan procesin e krijimit, Juniku, Hani i Elezit, dhe Mamusha, me përjashtim të Graçanicës dhe

³⁷ <http://www.oag-rks.org/sq/Standardet>

³⁸ Raporti i Auditimit për komunën e Prishtinës 2011,

http://www.oag.ks.org/repository/docs/RaportiAuditimit_KPR_2011_Shqip_963772.pdf

Parteshit. Pas aktivitetit të tyre si Pilot Njësi dhe plotësimit të kushteve për të funksionuar si komuna, me hyrjen në fuqi të Kushtetutës dhe paketës ligjore, Pilot Njësitë Komunale (Juniku, Hani i Elezit, dhe Mamusha), u shndërruan në komuna efektive të barabarta me komunat e tjera.

Pas shpalljes së Pavarësisë së Kosovës, më datën 17 shkurt 2008, institucionet e Kosovës kanë shprehur përkushtimin e tyre për zbatimin e Propozimit Gjithëpërfshirës për Statusin e Kosovës. Baza për avancimin e procesit të decentralizimit u vendos me Kushtetutën e Republikës së Kosovë, gjegjësisht në kapitullin X të sajë, ku parashihen parimet e përgjithshme, organizimi dhe funksionimi i vetëqeverisjes lokale. Pasi miratimit në Kuvendin e Kosovës, dhe hyrjes në fuqi të legjislacionit për vetëqeverisje lokale (Ligji për Vetëqeverisje Lokale NR. 03/L-040, Ligji për financat e Pushtetit Lokal NR. 03/L-049, dhe Ligji për Kufijtë Administrativ të komunave NR. 03/L-041), Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal ka punuar vazhdimisht në implementimin e këtij legjislacioni.

MAPL, dhe PCN kanë emëruar në këshillim me komunitetet lokale në komunat e reja, apo në rastin e Novobërdës në zonat e reja kadastrale, Ekipet Përgatitore Komunale (EPK) për t'u përgatitur për themelimin e komunave të tyre të reja. Themelimi i Ekipeve Përgatitore Komunale ka shërbye si mekanizëm kalimtar para themelimit të komunave, për kryerjen e punëve përgatitore për themelimin e komunës së re deri në zgjedhjen e organeve komunale të zgjedhura në përputhje me Kushtetutën dhe ligjet e Kosovës.

Komunat e reja janë themeluar, në kufijtë e të cilave janë caktuar në shtojcën e Aneksit III të Pakos së Ahtisarit, dhe ashtu si janë përcaktuar me Ligjin për Kufijtë Administrativ të Komunave. Ky proces ka qenë pozitiv dhe si rezultat i punës së vazhdueshme nga Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Zyra Civile Ndërkombëtare, dhe Ekipet Përgatitore Komunale që kanë bërë një punë produktive ky proces është përmbyllur me sukses të plotë në procesin zgjedhor të mbajtur më 15 nëntor 2009 në të cilin pjesëmarrja e serbëve ka qenë e kënaqshme dhe si rezultat final kemi zgjedhjen e organeve demokratike në komunat: Graçanicë, Kllokot, Ranillug, dhe Novobërdë, dhe me 20 qershor 2010 në komunën Partesh. Gjithashtu kemi progres në Mitrovicën e Veriut, ku është themeluar Zyra Administrative e Mitrovicës së Veriut. Procesi i decentralizimit parasheh edhe bartjen e kompetencave dhe delegimin e tyre nga pushteti Qendrorë në atë lokal. Ministria e administrimit të Pushtetit lokale në koordinim me institucionet tjera ka bartur të gjitha kompetencat vetanake të përcaktuara në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale Nr. 03/L-040, nga niveli qendror në atë lokal, ato të deleguara dhe kompetencat e zgjeruara sipas legjislacionit në fuqi. Pas hartimit të legjislacionit bazë për Vetëqeverisje Lokale Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, së bashku me ministrin e linjës, kanë bërë identifikimin e ligjeve të cilat ishin në kolizion me legjislacionin për vetëqeverisje lokale, e më pas, duke u bazuar në agjendat e rregullta legjislative vjetore, është bërë harmonizimi me legjislacionin nga fusha e qeverisjes lokale. Më qëllim të avancimit të vetëqeverisjes lokale, dhe vazhdimin të reformës së pushtetit lokale Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal ka hartuar Strategjinë për Vetëqeverisje Lokale 2013 - 2016. Strategjia për vetëqeverisje lokale (2013-2016) është një dokument themelor për punën e Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal. Dokumenti përcakton një program pune për periudhën kohore 2013 - 2016 dhe është bashkërenduar dhe sistemuar për t'iu përgjigjur mandatit ligjor të MAPL-së.

8.2. Sfidat dhe vështirësitë gjatë këtij procesi

Edhe pse ka një progres të konsiderueshëm sa i përket implementimit të procesit të decentralizimit në Republikën e Kosovës, më gjithë atë mundë të themi se janë paraqitur, sfida dhe vështirësi në punën e organeve të Republikës së Kosovës, në implementimin dhe realizimin e procesit të decentralizimit.

Që në fillim të decentralizimit dhe bartjes së kompetencave janë hasur mungesa të kapaciteteve humane, të cilat do të menaxhonin me ushtrimin e këtyre kompetencave. Gjithashtu, sfida në implementimin e procesit të decentralizimit ka qenë edhe informimi i qytetarëve për këtë proces, dhe shtyrja e qytetarëve të Republikës së Kosovës që ta pranojnë këtë proces si të dobishëm për të gjithë, kur kihet parasysh se decentralizimi mund të ketë sukses të mirëfilltë vetëm nëse e tërë shoqëria luan rolin e saj në zhvillimin dhe promovimin e këtij procesi.

Pavarësisht nga mbështetja publike nga komunitetet që iu është dhënë decentralizimit në komunat e reja legjitimiteti i këtyre komunave ka qenë një sfida e madhe, për shkak të funksionimit të strukturave paralele në këto komuna, dhe ndikimit që kanë ushtruar këto struktura në qytetarët dhe strukturat udhëheqëse në komunat e reja.

Zhvillimi i ultë ekonomik në komuna, mungesa e investimeve, përqindja e lartë e papunësisë, buxheti i limituar, infrastruktura, gjithashtu kanë qenë dhe mbeten sfida që ndikojnë drejtpërsëdrejti edhe në procesin e decentralizimit, për arsye të cilat komunat nuk kanë pas mundësi të jenë të pavarura financiarisht.

Ka edhe sfida tjera, që janë has gjatë këtij procesi, si problemet rreth menaxhimit dhe mbrojtjes së pyjeve. Mbrojtja e pyjeve është njëra nga kompetencat e deleguara në nivelin lokal. Për kundër progresit të arritur në ushtrimin e kësaj kompetence, ende ka probleme në këtë fushë, siç është mungesa e stafit, etj.

Përkundër ngritjes së shumave të resurseve financiare të ndarë për të ndërtuar infrastrukturën e re dhe ngritjes së mirëkuptimit të nevojave për mirëmbajtje, komunat ende ballafaqohen me sfidat që kanë të bëjnë me: burimin dhe shfrytëzimin e financimit të projekteve kapitale; mirëmbajtjen e infrastrukturës; dhe transferimin e të hyrave vetanake indirekte.

Në bazë të ligjit për Buxhetin e Republikës së Kosovës, dhe Ligjit për Financat e Pushteti Lokal, komunat dhe ministritë e linjës ndajnë fonde për financimin e projekteve kapitale. Komunat ndajnë një pjesë të fondeve të tyre të përgjithshme për projektet kapitale dhe mundë të plotësojnë më të hyra vetanake, por që nuk janë të sigurta çdo herë pasi shumë komuna nuk kanë kapacitete të mjaftueshme për mbledhjen e të hyrave vetanake për financimin e këtyre projekteve.

Komunat nuk kanë gjithherë një program të mirëmbajtjes së infrastrukturës, zakonisht për shkak të mungesës së financimit. Në përpjekjet e tyre për ndërtimin e infrastrukturës shumica e komunave fokusohen më shumë në financimin e projekteve për ndërtimin e infrastrukturës së re, së sa në mirëmbajtjen e tyre. Transferi i të hyrave vetanake indirekte në buxhetin e komunave siç janë gjobot në trafik dhe gjykatë, edhe pse janë në përqindje të vogël në krahasim më të hyrat e përgjithësomë vetanake, prapë janë të hyra të rëndësishme të cilat jo gjithherë transferohen në komunën përkatëse. Kjo ndodh për arsye se të hyrat shkojnë në

shumicën e rasteve në komunën në të cilën gjendet gjykata për kundërvajtje e cila e shqipton gjobën, e jo në komunën ku shqiptohet gjoba.

Sfidë tjetër, paraqitet edhe të dhënia e tokave dhe pronave për zhvillim ekonomik. Komunitet në përgjithësi përballen me sfidat: mungesa e tokës së mjaftueshme për të joshur investitorët; shfrytëzimi i kufizuar i të drejtave pronësore për zhvillim ekonomik; mungesa e qasjes strategjike për menaxhimin e tokave dhe pronave etj.

9. Hapat e Ardhshëm – Strategjia për Vetëqeverisje Lokale 2013-2016

MAPL dhe shoqëria kosovare e ka të qartë se ky proces është shumë i rëndësishëm dhe në jemi të përkushtuar që të vazhdojmë edhe më tej thellimin e këtij procesi. Më qëllim të avancimit të vetëqeverisjes lokale, dhe vazhdimin të reformës së pushtetit lokal Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal ka hartuar Strategjinë për Vetëqeverisje Lokale 2013 – 2016.

Strategjia për vetëqeverisje lokale (2013-2016) është një dokument themelor për punën e Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal. Dokumenti përcakton një program pune për periudhën kohore 2013 - 2016 dhe është bashkërenduar dhe sistemuar për t'ju përgjigjur mandatit ligjor të MAPL-së.

Strategjia reflekton parimet kushtetuese të Republikës së Kosovës dhe Kartën Evropiane për Qeverisje Lokale. Qëllimi është që të përkrahet pushteti lokal në Kosovë përmes aplikimit të praktikave më të mira, në pajtueshmëri me standardet evropiane. Thelbi i strategjisë është përmirësimi i jetës së qytetarëve të Kosovës me anë të rritjes së cilësisë së shërbimeve në nivel lokal, rritjes së efikasitetit dhe efektivitetit të administratës lokale, krijimit të një mjedisi mbështetës për të përkrahur bashkëpunimet dhe nismat private. Gjithashtu i jep konsideratë të duhur rëndësisë së partneriteteve publike/private.

Gjatë periudhës kohore të kësaj strategjie (2013-2016), reforma e pushtetit lokal në Kosovë do të vazhdojë me përmirësimin e mëtejshëm të kushteve në nivel lokal që janë në dobi të progresit ekonomik dhe social të vendit. Duke marrë për bazë aspiratat për integrim Evropian, strategjia synon të arrijë standardet evropiane në aspektin e pjesëmarrjes së qytetarëve në vendim-marrje, ngritjes së kapaciteteve njerëzore për ekspertizën teknike dhe financiare, duke përmirësuar kështu cilësinë e shërbimeve dhe angazhimin e komuniteteve në nivele komunale.

Kjo strategji është përgatitur në bashkëpunim të ngushtë me komunitet e Republikës së Kosovës, Asociacionin e Komuniteteve të Kosovës, ministrinë dhe partnerët tjerë lokal dhe ndërkombëtarë të fokusuar në fushën e qeverisjes lokale në Kosovë.

Decentralizimi fiskal, krijon mundësinë e rritjes së rolit të komuniteteve në promovimin e zhvillimit ekonomik. Ekziston një numër i faktorëve që mund të ndikojnë në ofrimin e mundësive për komunitet për të pasur një zhvillim të suksesshëm ekonomik. Autonomia financiare komunale dhe kapacitetet administrative janë ndër faktorët jo të paktë që ndikojnë në këtë zhvillim. Vendim-marrja e decentralizuar sa i përket kompetencave financiare, si dhe e drejta për huamarrje konsiderohen, si elemente të rëndësishme për realizimin e zhvillimit ekonomik. Duke realizuar këtë punë për periudhën kohore (2012-2016), MAPL do të vazhdojë të përkrahë komunitet duke aplikuar parimet udhëheqëse që parashihen në strategjinë 2013-2016. Prandaj, qëllimi i kësaj strategjie është të punohet me të gjitha palët e interesuara për të

ndihmuar në përballimin e sfidave dhe ofrimin e mundësive, që do të dalin si pasojë e ndryshimit të rrethanave të Evropë dhe në nivel global.

Parimet e Strategjisë për Vetëqeverisjen Lokale 2013-2016:

- *Ligjshmëria: Do të punohet gjithnjë sipas kornizës legjislative të Qeverisë së Kosovës;*
- *Transparenca: Procese të drejta dhe kritere të qarta për vendim-marrje, në lidhje me monitorimin dhe vlerësimin, duke u bazuar në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale;*
- *Efikasiteti, efektiviteti dhe ekonomia: Të punohet me të gjithë partnerët në një mënyrë të qëndrueshme, që ka për synim të jetë i drejtë, i barabartë dhe volitshëm;*
- *Përgjegjësia: Do të vazhdohet përkrahja dhe inkurajimi i përgjegjësisë lokale demokratike për Kuvendet Komunale dhe qytetarët;*
- *Subsidiariteti: do të respektohet parimi gjatë punës me të tjerët.*

Bibliografia

1. Ligji për Buxhetin e Republikës së Kosovës.
2. Ligji për Financat e Pushtetit Lokal NR. 03/L-049.
3. Ligji për Kufijtë Administrative të Komunave, Nr. 03/L-041.
4. Ligji për Vetëqeverisjen Lokale, Nr. 03/L-040.
5. Kushtetuta e Republikës së Kosovës, Prishtinë, 2008.
6. MAPL: "Raport i Punës i Grupeve për Decentralizim, Korrik – Nëntor, 2011", Divizioni për Reformë të Pushtetit Lokal – DHRPL.
7. MAPL "Raporti i punës 2011 për komunat e reja", DHRPL, Prishtinë, 2012.
8. Profili i Komunës: "Graçanicë", Nisma e Qeverisjes Lokale & USAID & RTI – International, qershor I, 2007, fq. 4.
9. Plani i Veprimit për Zbatimin e Decentralizimit 2008-2010, 2010-2011 dhe Prill-Dhjetor 2012.
10. Tahiri, Besnik: "Decentralizimi dhe Reforma e Qeverisjes Lokale", Prishtinë, 2010.
11. "Progresi në Themelimin dhe Zhvillimin e Komunave të Reja", MAPL, Prishtinë, 2010.
12. "Propozimi Gjithëpërfshirës për Marrëveshjen për Statusin e Kosovës", Shkurt, 2007.
13. "Suksesi dhe sfidat e komunave të reja të Kosovës", USAID – DEMI, Prishtinë, 2012.
14. Vendimi për kandidatët e EPK-ve.
15. Vendimi për themelimin e EPK-ve.
16. Vendimi për zgjedhjet në komunën e Klllokotit, Ranillugut dhe Graçanicës.
17. Vendimi për zgjatjen e mandatit të GND-së, Nr. 3/119, data 07. 04. 2010.
18. Vendimi për zgjatjen e mandatit të GND-së, Nr. 02/69, data 13. 04. 2012.
19. Vendimi nr.... Për procedurat e hapjes së konkursit për anëtarët e ekipeve përgatitore komunale.
20. Vendimi i Qeverisë Nr. 04/14 të datës 3 prill 2008, për Miratimin e planit të veprimit për Zbatimin e decentralizimit, dhe Themelimin e GND.
21. <http://www.kqzks.org>

Aneksat e Raportit

Baza ligjore për vetë-qeverisjen lokale të para pavarësisë

- *Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 1999/14 Për Emërimin e Administratorëve Rajonalë dhe Komunalë;*
- *Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2000/43 Mbi Numrin, Emrat dhe Kufijtë e Komunave;*
- *Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2000/45 Mbi Vetëqeverisjen e Komunave të Kosovës;*
- *Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2002/11 Mbi Zgjedhjet Komunale në Kosovë;*
- *Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2003/11 Për Ndryshimin e Rregullores Nr. 1999/14 Për Emërimin e Administratorëve Rajonalë dhe Komunalë;*
- *Urdhëresa administrative Nr. 2005/11 22 korrik 2005 Për pilot projektet.;*
- *Zbatimi i Rregullores së UNMIK-ut Nr. 2000/45 për vetëqeverisjen e komunave në Kosovë;*
- *Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2006/54 Për Ndryshimin e Rregullores së UNMIK-ut Nr. 2000/45 Mbi Vetëqeverisjen e Komunave në Kosovë;*
- *Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2006/55 Për Ndryshimin e Rregullores së UNMIK-ut Nr. 2002/11 Mbi Zgjedhjet Lokale në Kosovë.*
- *Rregullorja e UNMIK-ut 2007/27 Mbi Zgjedhjet Lokale në Kosovë*
- *Rregullorja e UNMIK-ut 2007/30 Për Ndryshimin e Rregullores Nr. 2000/45 Për Vetëqeverisjen e Komunave të Kosovës.*
- *Aktet e lartcekura ishin aktet të rëndësishme ligjore të cilat kanë rregulluar fusha të rëndësishme të organizmit dhe funksionimit të komunave në Kosovë. Ndërsa si akte bazike ligjore mbi organizimin dhe funksionimin e komunave në Kosovë deri në shpalljen e Pavarësisë njihen:*
- *Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2000/45 Mbi Vetëqeverisjen e Komunave të Kosovës; Rregullorja e UNMIK-ut 2007/30 Për Ndryshimin e Rregullores Nr. 2000/45 Për Vetëqeverisjen e Komunave të Kosovës.*
- *Rregullorja e UNMIK-ut 2007/30 për ndryshimin e Rregullores 2000/45*

Projektligjet dhe ligjet për ndryshim, në të cilat Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal është angazhuar

Projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për mbrojtje nga fatkeqësitë natyrore dhe nga fatkeqësitë tjera;

- *Projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për mbrojtjen nga zjarri;*
- *Projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për Arsimin Fillor dhe të Mesëm në Kosovë, i riemruar - Projektligjin për arsimin e obligueshëm dhe Arsimit të Lartë të mesëm;*
- *Projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për Shëndetin;*
- *Projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për skemën sociale;*
- *Projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për Procedurën Administrative;*
- *Projektligji për Organizimin e Institucioneve të Kadastrit në Republikën e Kosovës;*
- *Projektligji për Deklarimin dhe Prejardhjen e Pasurisë së Zyrtarëve të Lartë Publik;*
- *Projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për Veprimtaritë Hoteliere dhe Turistike;*
- *Projektligji për Mbeturina;*
- *Projektligji për Tatimin në Pronën e Paluajtshme;*
- *Projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për bibliotekat;*
- *Projektligji për Tatimin në Pronën e Paluajtshme në Kosovë;*
- *Projektligji për zjarrfikje dhe shpëtim;*
- *Projektligji për Procedurën Administrative;*
- *Projektligji për Shërbimet Hotel Turistike;*
- *Projektligji për bashkëpunim dhe partneritet në mes të komunave;*
- *Projektligji për Qytetin e Prishtinës,*
- *Projektligji për Tregtinë e Brendshme;*
- *Projektligji për Teatro;*
- *Projekt Ligji mbi Muzetë;*
- *Projektligji për të Drejtat e Autorit;*
- *Ligji për Qendrën Historike të Prizrenit;*
- *Ligji për lëndën arkivoe dhe arkivat;*

- *Ligji për mbrojtjen nga fatkeqësitë natyrore dhe nga fatkeqësitë tjera;*
- *Ligji për Sigurimet Shëndetësore;*
- *Ligji për Sport;*
- *Ligji për drejtat e autorit;*
- *Ligji për Policinë;*
- *Ligji për Fondin dhe Mbrojtjen e Mjedisit;*
- *Ligji p dhe Fondir Regjistrim, evidencen e te papunëve dhe punëkërkesve;*
- *Ligji për shitjen e banesave në të cilat ekziston e drejta banesore;*
- *Ligji mbi Shërbimet Familjare dhe Sociale;*
- *Ligji për fshatin Hoçë e Madhe;*
- *Ligji për Skemën e Ndhmës Sociale;*
- *Ligji për Bibliotekat;*
- *Ligji mbi Turizmin;*
- *Ligji mbi Sistemin e Adresave;*
- *Ligji mbi Shëndetin;*
- *Ligji mbi Partneritetin Publik dhe Privat;*
- *Ligji për Teater;*
- *Ligji mbi Ndërmarrjet Publike*

Transferi i Kompetencave

Kompetencat Vetanake	Viti i bartjes	Baza ligjore
Zhvillimi lokal ekonomik;	2009	Ligji Nr. 03/L-040
Planifikimi urban dhe rural		Ligji Nr. 03/L-040
Përdorimi i tokës		
Implementimi i rregulloreve të ndërtimit dhe kontrolli i standardeve të ndërtimit		
Mbrojtja e ambientit	2009	Ligji Nr. 03/L-040
Ofrimi i shërbimeve publike dhe mirëmbajtja e këtyre shërbimeve si dhe ndërmarrjet publike të definuara me ligj sipas emërimit janë transferuar komunave ose grupit të komunave.	2009	Ligji Nr. 03/L-040

Ndihma në emergjencat lokale	2009	Ligji Nr. 03/L-040
Arsimimi publik parafillorë, fillorë dhe i mesëm	2009	Ligji Nr. 03/L-040
Kujdesi shëndetësor primar		Ligji Nr. 03/L-040
Strehimi publik		Ligji Nr. 03/L-040
Emërtimi i rrugëve, shesheve dhe vendeve publike		Ligji Nr. 03/L-040
Mirëmbajtja e hapësirave dhe parqeve publike		Ligji Nr. 03/L-040
Promovimi dhe zhvillimi i turizmit dhe kulturës		Ligji Nr. 03/L-040
Bashkëpunimi ndërkomunal		Ligji Nr.
Vendosja e tarifave dhe ngarkesave përfshirë edhe tatimin në pronë		Ligji Nr. 03/L-049
Promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut		Ligji Nr. 03/L-040
Bashkëpunimi me asociacione ndërkombëtare të autoriteteve lokale dhe e drejta në partneritete		Ligji Nr. 03/L-040
Mbikëqyrja dhe administrimi me transportin rrugor në rrugët publike lokale		
Themelimi dhe funksionimi i Këshillit Komunal për Siguri në Bashkësi		
Organizimi i Shërbimit Zjarrfikës		Ligji Nr. 03/L-040
Shërbimet sociale		Ligji Nr. 03/L-040
Kompetencat e deleguara		
Shërbimet familjare dhe sociale		Ligji Nr. 03/L-040
Regjistrimi i votuesve		Ligji Nr. 03/L-040
Regjistrimi i bizneseve dhe “licencimi”		Ligji Nr. 03/L-040
Distribuimi i pagesave të asistencës sociale	Ne proces	Ligji Nr. 03/L-040
Mbrojtja e pyjeve dhe menaxhimi i kullosave		Ligji Nr. 03/L-040
Menaxhimi autonom i procesit të shpenzimeve publike		Ligji Nr. 03/L-049
Regjistri kadastral		Ligji Nr. 03/L-040
Ndihmat sociale		Ligji Nr. 03/L-040
Teatrot dhe bibliotekat	2010	
Kompetencat e zgjeruara		
Emërimi komandanteve të stacioneve policore	Në proces	Ligji Nr. 03/L-040
Përkujdesi dytësor shëndetësor	Në proces	Ligji Nr. 03/L-040
Shkollimi universitar	Nuk ka aktivitet	Ligji Nr. 03/L-040
Aktivitete kulturore		Ligji Nr. 03/L-040

*Investimet kapitale nga Qeveria e Kosovës dhe komuniteti i Donatoreve në
Komunën e Graçanicës*

Projekti:	Vlera[Euro]:
Rregullimi i shtratit të lumit në Graçanicë	
Ndërtimi i fushës tenisit në Graçanicë	
Rregullimi dhe ndriçimi i trotuareve Dobrotin-Gushtericë	
Rregullimi i ndriçimit prej Graçanicës deri në Llapnasellë	
Rregullimi i rrugës kryesore në Graçanicë	
Rregullimi i terrenit sportiv te shkolla e Kishnicës	
Rregullimi i terrenit sportiv te çerdhja e fëmijëve në Graçanicë	
Rregullimi i trotuareve para murit të Manastirit në Graçanicë	
Rregullimi i fushës së futbollit në Dobratin	
Rregullimi i sheshit Simonida në Graçanicë	
Ndërtimi i Sheshit në Dobratin	
Sanimi dhe rekonstruimi i ndriçimit në fshatrat e Komunës së Graçanicës	9.680.00
Rikonstruimi i udhëkryqit në Preoc	44.869.00
Rikonstruimi i udhëkryqit në Llapljen Sellu te ura	40.121.00
Kolektori i ujit në Graçanicë	4.871.00
Aneksi për rregullimin e shtratit për lumin në Graçanicë	10.000.00
Rrethoja rreth Kishës SV Knaz Llazar Gushtericë e poshtme	18.566.00
Rrethoja rreth Kishës në Gushtericë të epërme	11.639.00
Rrethoja e kompleksit sportiv	18.100.00
Terreni sportiv në Qendër të Kishnicës	18.630.00
Përfundimi i ndërtesës së ambulancës në Gushtericë të epërme	10.000.00
Qendra Tregtare në Graçanicë	150.000.00
Rrethoja e Kishës në fshatin Lepinë	10.000.00
Rregullimi i rrugës kryesore në Graçanicë – faza e II-të	110.000.00
Rregullimi i trotuareve para murit të Manastirit	2, 759. 01
Rrethoja rreh kishës në Gushtericë të Epërme	1, 059. 94
Rrethoja e kompleksit sportiv	3, 225. 60
Terreni sportiv në qendër të Kishnicës	7, 567. 12
Rrethoja e kishës në fshatin Lepinë	7, 638. 61
Rregullimi i rrugës kryesore në Graçanicë (faza e dytë)	72, 288. 78
Rregullimi i rrugës kryesore në Graçanicë	167, 526. 00
Stadiumi fudbollistik Graçanicë	243, 140.00
Ndërtesa e Komunës në Graçanicë	700, 000.00
Rregullimi në partneritet i çerdhes së fëmijëve në Dobrotin	22, 000.00

Ndërtimi i parkut të fëmijëve në Livagje	15, 000.00
Rregullimi i rrugës nga ana e murit të manastirit	25, 948.00
Ndërtimi i qendrës Kulturore në Badovcë	35, 711.91
Mallra, shërbime	10, 000. 00
Regjistrimi i popullsisë	2, 340. 00
Përfundimi i ndërtesës së Radio televizionit të Graçanicës	43, 666.15
Restaurimi i rrëshqitjeve të tokës në Shushicë	109, 987.47
Ndërtimi i shkollës për komunitetin jo serb në Shushicë	92, 098.50
Rregullimi i kanalit qendror të lumit në rrjedhën e sipërme të fshatit Laplje Selo	104, 787.00
Rregullimi i shtratit të lumit afër ndërtesave për banim social-Dobrocin	43, 750.00
Ndërtimi i një kolektori kryesor fekal për pastrim -D. Gushterica	96, 432.43
Asfaltimi i rrugës në drejtim të çerdhes pas ndërtimit të një kolektori atmosferik L=500- Graçanicë	57, 000.00
Ndërtimi i një parkingu pran Manastirit- Graçanicë	9, 497.25
Realizimi i projekteve me vlerë më të ulët intervenime në rrjetin e infrastrukturës	37, 307.00
Ndërtimi i planit rregullues për zonën qendrore - Graçanicë	29, 758.60
Përgatitja e dokumentacionit teknik për kolektorin fekal dhe sistemit të pastrimit për zonën industriale pran rrugës magjistrale - Çaglavicë-FSHATI 1	28, 685.00
Përgatitja e dokumenteve teknike për projektet e parashikuara	14, 355.00
Asfaltimi i rrugëve lokale në komunën e Graçanicës	151, 492.37
Pajisjet shëndetësore për mjekësin primare	50, 500.00
Ndërtimi i ambulancës në Dobrocin	59, 836.60
Blerja e veturave për shëndetësinë primare	14, 980.00
Pajisjet shëndetësore për shëndetësinë sekondare	112, 100.00
Ndërtimi i spitalit	18, 000.00
Rregullimi dhe ndërtimi i shkollave fillore në komunën e Graçanicës	19, 619.96
Blerja e veturave për transportin e ushqimit	19, 950.00
Rregullimi dhe ndërtimi i shkollave të mesme në komunën e Graçanicës	62, 176.00
Rregullimi i trotuarit pran murit të Manastirit	2, 759.01
Ndërtimi i rrugës kryesore në Graçanicë Faza II	72, 288.78
Ndërtimi i rrethojës të kishës në Llepince (Sipas gjendjes për muajin dhjetor)	7, 638.61
Ndërtimi i rrethojës rreth kompleksit sportiv	3, 225.60
Rregullimi i terrenit sportive në Kishnicë	7, 567.12

Ndërtimi i rrethojës të kishës në G. Gushtericë	1, 059.94
Ndërtimi i rrugës regionale	167, 526.00
Pagesa e fundit e projektit: Ndërtimi i trotuarit në Dobrotin - D. Gushtericë	10, 494.00
Rregullimi i ndriçimit rrugor Graçanicë- Llaple Sello	19, 609.00
Rregullimi i rrugës kryesore në Graçanicë Faza III	100, 000.00
Ndërtimi i objektit ndihmës në Graçanicë	15, 000.00
Ndërtimi i parkut në G. Gushtericë	18, 207.33
IT pajisjet	10, 707.00
Ndërtimi i tualetit për Manastirin e Graçanicës	7, 951.10
Rregullimi i shkollës në drejtim të Graçanicës	75, 000.00
Rregullimi i terrenit basketbollistik	7, 820.00
Rregullimi i rrugës Tropikana- Magjistranja Faza 1	250, 000.00
Ndërtimi i një qendre të artizanateve në D. Gushtericë	150, 000.00
Rregullimi dhe ndërtimi i RTV Graçanica në Graçanicë	100, 000.00
Rregullimi i parkut në qendër të Graçanicës	27, 932.00
Ndërtimi i CITY Parkut në Llaple Sell	39, 204.76
Ndërtimi i hapësirave të parkut	73, 816.23
Rregullimi i shtratit të lumit në Llaple Sell	49, 820.01

Investimet kapitale nga Qeveria e Kosovës dhe komuniteti i Donatoreve në Komunën e Ranillugut

Projekti:	Vlera[Euro]:
Adoptimi i sallës së kulturës në Domoroc për punë të administratës komunale	34,226.00
Gjetja e 85 kontejnerëve me madhësi prej 1 m 3 për bartjen e mbeturinave	25,774.00
Rregullimi i prrockës në f. Ropotovë	20,000.00
Rregullimi i prrockës në fshatin Ranillug	15,000.00
Elektro-montimi për ndërtesën e ardhshme të komunës	20,000.00
Mjetet për kolektivet sportive në nivel komunal	15,000.00
Ndriçimi publik në Crepana	5,000.00
Asfaltimi i fushës për futboll të vogël në f. Korminjan	15,000.00
Organizimi i aktiviteteve kulturore sportive në komunën e Ranillugut	10,000.00
Organizimi i aktiviteteve kulturore sportive në komunën e Ranillugut	10,000.00
Participimi në hartimin e Projekteve në Komunën e Ranillugut	60,000.00
Projekti për rregullimin e shtratit të lumit në Ranillug	10. 000. 00

Projekti për ndërtimin e një ËC shkollore	5. 000. 00
Projekti për asfaltimin e rrugës dhe ndërtimit të parkut të lodrave në Domorovc	35. 000. 00
Projekti për ndërtimin e ujësjellësit në Rajanovc	84. 000.00
Projekti për lidhjen e puseve në Ranillug	15.000. 00
Projekti për punimin e nxehjes qendrore në Ropotovë	5. 993. 00
Projekti për punimin e parkut në Ranillug në vlerë	30. 158,00
Projekti për rregullimin e kabinetit në Ranillug dhe Ropotovë	7. 853,00
Hartimi i projektit për rregullimin e lumit Morava	9, 800. 00
Furnizimi me pajisje sportive për klubin e futbollit në Ropotovë	4, 992. 00
Ndërtimi i zhveshtorës të klubit fudbollistik „Ropotovo,,	25, 854.64
Ndërtimi i shëtitores në Ranillug	17, 066.59
Furnizimi me pajisje për përkthim simulant në Komunën e Ranillugut	8, 232.80
Furnizimi me pajisje IT „I Government,, për delegatët e Kuvendit Komunal	11, 995.00
Mirëmbajtja dimërore e rrugëve	15, 000.00
Ndërtimi i parkut në fshatin Ranillug	11, 960. 00
Buletini për komunë	1, 965. 00
Shpenzimet gjatë regjistrimit të popullsisë	780, 00
Hartimi I projektit për rregullimin e lumit Morava	9, 800.00
Furnizimi me pajisje sportive për klubin e futbollit në Ropotovë	4, 992.00
Pastrimi i shtratit të përroit	24, 580.00
Ndërtimi i Objektit të Administratës të Komunës së Ranillugut	700, 000. 00

Investimet kapitale nga Qeveria e Kosovës dhe komuniteti i Donatoreve në Komunën e Kllokotit

Projekti:	Vlera[Euro]:
Transmetimi i mbledhjeve të kuvendit komunal në Kllokot	9, 750.00
Blerja e pajisjeve për prodhimin e gazetave dhe shtypja e tyre në 6 muajt e pare	3,000.00
Ndërrimi i dritareve dhe dyerve në shkollën Mogili	9, 960.00
Donacion i Bankës Botërore e shkollës Gjon Sereqi Mogila	5, 000.00
Donacion zyrës për barazi gjinore	6, 900.00
Donacion zyrës për informim publik	2, 000.00
Largimi i deponive të egra në Komunën e Kllokotit Vërbovcë	9, 619.03
Rregullimi i ndriçimit rrugor në Kllokot dhe Mogilë	67, 389.78

Ndërtimi i një mini parku në Vërbovcë	8, 901.00
Transmetimi i mbledhjeve të kuvendit komunal në Klllokot	9, 750.00
Ndërtimi i rrugës – Bushincë / Tirincë	40, 000.00
Asfaltimi i rrugës në Kufce	30, 000.00
Ndërtimi i trotuarit në Llabjan	25, 000.00
Ndërtimi i aneksit të komunës	60, 000.00
Thurja e varrezave	57, 597.00

*Investimet kapitale nga Qeveria e Kosovës dhe komuniteti i Donatoreve në
Komunën e Parteshit*

Projekti:	Vlera[Euro]:
Ndërtimi i kanalizimit fekal dhe atmosferik në Budrigë	230,000.00
Ndërtimi i qendrës rajonale të kulturës	300, 000. 00
Vazhdimi i ndërtimit të QMF-së – Partesh	229, 282. 00
Rregullimi i kanalizimit fekal dhe atmosferik në fshatin Budrigë – Gjilan Partesh	119, 558. 29
Projekte tjera	7, 461.00
Projekte tjera	7, 506.00
Ndërtimi i qendrës kulturore - Pasjan	300. 000
Ndërtimi i një stadiumi futbollistik në Graçanicë	263, 245.26
Ndërtimi i një shatërvani në Çesma	26, 364.45

*Investimet kapitale nga Qeveria e Kosovës dhe komuniteti i Donatoreve në
Komunën e Novobërdës*

Projekti:	Vlera[Euro]:
Riparimi i rrugës në Parallovë	65, 000. 00
Riparimi i rrugës Busincë – Jasenovcë – faza e parë	130, 710. 20
Riparimi i shkollës fillore në Stanishorë	11, 591. 80
Asfaltimi i rrugës në Qylkovc	44, 575. 00
Asfaltimi i rrugës Hamdijaj	33, 791. 00
Rregullimi i rrugëve lokale në Tirincë dhe Carevc	40, 000. 00
Ndërtimi i trotuarit në rrugën magjistrale Llabjan	25, 000. 00
Ndërtimi i aneksit të objektit të komunës	60, 000. 00
Asfaltimi i rrugës Kuvc	30, 000. 00
Blerja e kompjuterëve për kabinat e informatikës në Llabjan	6, 000.00

Rregullimi i parkingut dhe parkut të Komunës	9,000.00
MAPL në bashkëpunim me ZNKE, në kuadër të IPA-së kanë aprovuar projektin për ndërtimin e objektit të shkollës, përfshirë edhe sallën e edukatës fizike në komunën e Novobërdës me vlerë përafërsisht	575,000.00

Investimet kapitale nga Qeveria e Kosovës dhe komuniteti i Donatoreve në Mitrovicën Veriore

Projekti:	Vlera[Euro]:
Terren sportiv në kodrën e Minatorëve	32.000.00
Rregullimi i parkut te spitali në Mitrovicën Veriore	24.000.00
Projekti për dru	30.000.00
Hartimi i 5 projekteve detale për pjesën Veriore të Mitrovicës	9,825.00
Janë realizuar shtatë projekte kapitale (Parku Luja Braja, asfaltimi i rrugëve në Lagjen e Boshnjakëve, Tre Rrokaqiejt, Këndi i Lojërave, Kodra e Minatorëve, Ndërtesat e UN-it, Parku i Bishevcit, Parku i Lagjes)	396,000.00
Katër projekte kapitale të infrastrukturës (Rruga e Shkollës së Mjekësisë, fasadë në ndërtesën në rrugën V. Cetkovic, fasadë ndërtesë në Lole Ribar, Wi-Fi në parqe)	268,000.00
U realizuan pesë projekte të komunitetit, që përmirësuan mjedisin e jetës shtrati i lumit Ibër, Kodra e Minatorëve 2 faza, Ndërtesa e UN-it, shtegu Mitrovicë-Zveçan - vlera	30,000.00
Gjashtë projekte kapitale të infrastrukturës janë në fazën e projektimit (shkallët në Kodrën e Minatorëve, fasada, parqe)	

Koordinimi me Donatorët

Më qëllim të ngritjes së kapaciteteve në komunat e reja, është ofruar përkrahje nga Projektet vijuese:

- EULOG – me komponentë që përfshijnë: menaxhimin e komunave, plani zhvillimor komunal, inspektimin dhe bashkëpunimin komunal si dhe realizimin e trajnimeve të ndryshme në komuna;
- Projekti i USAID-it “Iniciativa për Zhvillim dhe Stabilitet Fiskal në Kosovë” ka këto objektiva duke përfshirë: Partneritetin Publiko Privat, Menaxhimin e Financave Publike dhe Politikën Ekonomike. Projekti përfshinë fokusin në Qeverisjen Lokale dhe ka për qëllim sigurimin e Përmirësimit të Performancës së Menaxhimit të Financave Publike, Autonomi dhe Efikasitet të Institucioneve Vetë Qeverisëse, Zhvillimin Ekonomik Lokal, dhe Shërbime publike të standardeve të larta. Projekti do t’u ofrojë mbështetje Komunave në: PPP Komunal (përfshirë institucionalizimin e

PPP-ve si dhe Zhvillimin dhe Implementimin e Programeve të PPP-ve). Rezultatet e parapara të Projektit përfshijnë: Sistemet e MFP, Proceset, Institucionet, Resurset Komunale, Zhvillimi lokal Ekonomik, si dhe certifikimi i zyrtarëve të MFP-së dhe certifikimi për funksionet e transferuar të thesarit, në Komunat e reja;

- Projekti i USAID-it 'Iniciativa për Komuna Demokratike dhe Efektive'. Komponentët kyçe të këtij projekti: përforcimi i administrimit komunal, fuqizimi i kuvendeve komunale, mbështetje në angazhimin e qytetarëve, përmirësimi i ofrimit të shërbimeve si dhe promovimi i zhvillimit lokal ekonomik.
- Është bërë hartimi dhe finalizimi i formatit të përmbajtjes së bazës elektronike të të dhënave në mbështetje të Projektit të Bankës Botërore bazuar në strategjinë E-qeverisje, E-administratë, shërbime mobile, me qëllim të avancimit të proceseve të punës në MAPL dhe në Komuna me qëllim të sigurimit të ofrimit të shërbimeve sa më efikase për qytetarë, biznese dhe qeveri. Ky sistem është pjesë e qeverisjes elektronike 2009-2015 dhe posedon mekanizma të komunikimit në nivel të shërbimeve;
- Komunat po ashtu kanë përfituar nga projekti i financuar nga Bashkimi Evropian dhe menaxhuar nga Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian - 'Bashkëpunim Ndërkufitar'. Qëllimi kryesor i projektit është promovimi dhe zbatimi i Bashkëpunimit Ndërkufitar si dhe integrimi socio-ekonomik ndërmjet regjioneve në kufi me Kosovën, përmes fuqizimit të sektorit ekonomik, social, mjedisor dhe kulturor. Komponentët kryesor të projektit: programimi i Bashkëpunimit Ndërkufitarë, ngritja e kapaciteteve për Bashkëpunim Ndërkufitar si dhe zbatimi i Bashkëpunimit Ndërkufitarë;
- Projekti i Binjakëzimit - projekt i financuar nga Bashkimi Evropian dhe menaxhuar nga Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian, me objektiv të zhvillimit të administratës së Kosovës si dhe do mbështesë në përmbushjen e kërkesave të qeverisjes se një shoqërie funksionale në një mënyrë të përgjegjshme. Projekti ka për qëllim që të sigurojë se: të gjitha komunat e Kosovës ushtrojnë kompetencat e tyre në përputhje të plotë me planeve komunale, të integruara plotësisht me buxhetin e komunës; përmirësimin e shërbimeve komunale duke siguruar që qytetarëve të Kosovës u ofrohen shërbime rregullative komunale.

Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian ka ofruar mbështetje nëpërmjet realizimit të projekteve të ndryshme në pjesën veriore, duke përfshirë:

Në Zubin Potok/Zubin Potok implementimi i veprimeve konkrete posaçërisht në qendrën shëndetësore e cila është e financuar për objektet e infrastrukturës komunale në bashkëpunim me MAPL-në;

- Nënshkrimi i kontratës për realizimin e projektit me objektiv trajtimin e ujërave në pjesën Jugore të Mitrovicës por që mundëson qasje në ujë edhe për pjesën Veriore;
- Projekti për zhvillim ekonomik rajonal i cili përfshin pesë regjione, dhe shërben si një platformë për dialog dhe bashkëpunim ndër komunal, ndonëse kryetari i

komunës së Zubin Potok, Mitrovicë, Skenderaj dhe Vushtrri, janë angazhuar në mënyrë aktive për pjesëmarrje në këtë forum.

- Projekti i realizuar në objektin sportiv në Mitrovicë ka objektiv përmirësimin e kushteve të jetesës së banorëve posaçërisht përdorimi nga ana e të rinjve.
- Projekti i realizuar nga BE dhe USAID për komunitetin RAE në Mitrovicë ka kontribuar që këtij komuniteti t'i ofrohen kushte më të mira për jetesë;
- Mbështetja e kapaciteteve lokale komunale nga ana e Projektit të binjakëzimit, do të ndihmojë që do të ofrohet një cilësi shumë më e mirë për shërbimet ndaj qytetarëve në përgjithësi.
- Projekti në fushën e edukimit që ka për qëllim krijimin e bashkëpunimit ndërmjet universiteteve të ndryshme, duke ndihmuar në hapjen e zyrës së Tempus-it në Mitrovicë si dhe themelimi e një qendre në Mitrovicë që tanimë veç është e themeluar në Prishtinë.
- Projekti për mbështetjen e festivalit për fëmijë si dhe projekte tjera me fokus në mbështetje të kulturës.
- USAID gjithashtu ka dhënë mbështetjen në krijimin e fondit të mirëbesimit dhe ka ndihmuar me disa projekte për Veriun. Fondi i mirëbesimit kryesisht do të fokusohet në infrastrukturë (infrastrukturë rrugore, shkolla, shtëpi të shëndetit, qendra të komunitetit etj), si dhe të holla për punë. Përveç këtyre USAID mbështet projektin që ka të bëjë me programin për ndryshime pozitive (kryesisht është i ndërlidhur me forumet e komunitetit).
- UNDP ka përkrahur realizimin e aktiviteteve të shumta, si dhe planifikimin e aktiviteteve për të ardhmen në sektorë të ndryshëm si në: Zhvillimin ekonomik lokal, mbështetje në shërbimet komunale si dhe ngritjen e kapaciteteve në sektorin e shoqërisë civile në Mitrovicë.
- Sa i përket zhvillimit ekonomik lokal janë themeluar tri qendra lokale këshilluese të bizneseve në pjesën Jugore dhe Veriore të Mitrovicës.

Kurse, si objektiva të projektit GIZ në "Modernizimin e Shërbimeve Komunale", deri në vitin 2013, janë:

- Korniza e harmonizuar ligjore, në pajtueshmëri të plotë me standardet e BE-së;
- Zbatimin e kompetencave të transferuara në menaxhimin e mbeturinave;
- Përmirësimi i dukshëm i shërbimeve për grumbullimin e mbeturinave në Kosovë;
- Qytetarët kanë rol në vendimmarrje dhe janë të vetëdijshëm për detyrimet dhe të drejtat e tyre;
- Mësimet e mësuara, shembujt e mirë dhe transferimi i njohurive tek komunat jo-pilot.

Rezultatet e Projektit janë si vijon:

- Strategjia Kombëtare SMM (Sistemi Menaxhues për Mbeturina) është përfunduar dhe tashmë është aprovuar;
- Është bërë rishikimi dhe harmonizimi i plotë i Ligjeve sipas standardeve të BE-së (si Ligji për Mbeturina, Ligji për Vetë-Qeverisje Lokale, Ligji për Ndërmarrjet Publike);
- Janë hartuar Planet dhe rregulloret për Menaxhim Lokal të Mbeturinave;

- Krijimi i tarifave të mbulimit të kostove/shpenzimeve;
- Sistemi për ndarjen e mbeturinave është paraqitur me përfshirjen e sektorit privat;
- Përgatitja e fushatave për vetëdijësim, arsimim dhe informim;
- Paraqitja e proceseve planifikuese dhe vendim marrëse me pjesëmarrje të gjerë;
- Janë krijuar modulet trajnuese për stafin komunal dhe Kompanitë Regjionale;
- Janë krijuar sistemet për standarde të kualitetit, monitorim dhe vlerësim;
- Është ngritur sistemi për shpërndarje efektive të informacioneve;
- Është vendosur bashkëpunim me projektet për Menaxhimin e mbeturinave në rajon;
- Është bërë përmirësim i dukshëm në bashkëpunim me Universitetet dhe NALAS,(Rrjeti i Asociacioneve të Autoriteteve Lokale të Evropës Jug-Lindore);
- Është bërë inicimi i modeleve për bashkëpunim ndër-komunal;

Projekti i BE-së për infrastrukturën publike komunale synon mbështetjen e Kosovës në zhvillim dhe krijim të kapaciteteve në infrastrukturë komunale. Ky program është i ndarë në tri grupe:

- I. *Grupi i parë përfshinë krijimin/ndërtimin e fushave sportive dhe fushave për lojë, fazë e cila është finalizuar;*
- II. *Grupi i dytë përfshinë Skemat e Infrastrukturës Komunale, e cila është në zbatim; dhe është i ndarë në tri pjesë: Pjesa e 1-të – Projekti i Objekteve Komunale – Projekto dhe Ndërto (dy-skema); Pjesa e 2-të – Projekti i Rrugëve Komunale – Projekto dhe Ndërto (katër-skema); Pjesa e 3-të – Projekti i Ujit dhe Kanalizimit Komunal – Projekto dhe Ndërto (shtatë-skema);*
- III. *Grupi i tretë përfshinë objektet për shumë-qëllime në Mitrovicë, fazë kjo e cila është në proces tenderimi.*

Projekti DEMI është në fazën e hartimit dhe zbatimit të projekteve infrastrukturore, ku përfshihen projekte në lidhje me fushat e sportit dhe lojërave dhe renovimin e rrugës në Mëhallën e Boshnjakëve. Projekti SDK-UNDP ka ndarë grante për bashkëpunim ndër-komunal. Një ndër kriteret kryesore për këto grante ka qenë bashkëpunimi në mes të Komunave fqinje me Komunitat e reja.